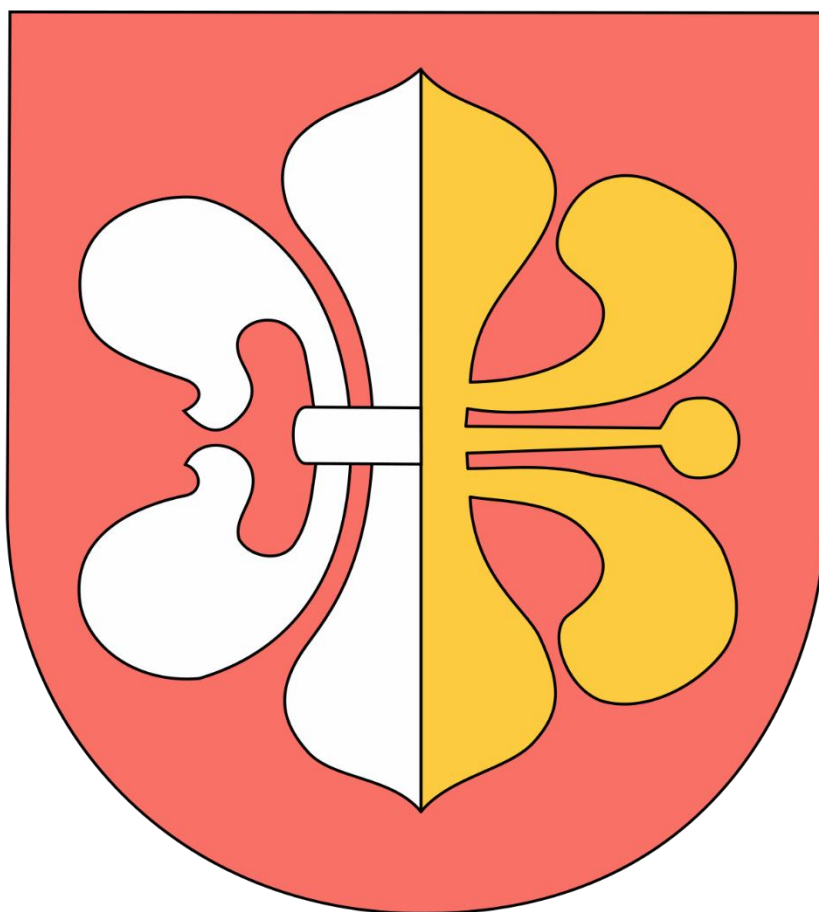

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
NA LATA 2021 -2027

Gmina Ułęż

Spis treści

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY	13
Informacje ogólne	13
Struktura demograficzna mieszkańców	14
Infrastruktura społeczno- techniczna	16
Oświata	16
Opieka Zdrowotna	18
Bezpieczeństwo	21
Kultura i sport	25
Turystyka i rekreacja	29
Rynek pracy	31
Gospodarka	32
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY UŁĘŻ	33
Problemy w obszarze pomocy społecznej	35
Bezrobocie	41
Bezdomność	42
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	43
Alkoholizm	43
Narkomania	48
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	49
Ubóstwo	58
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	60
Przemoc w rodzinie	62
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	69
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	77

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	85
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	86
SPIS TABEL.....	88
SPIS RYSUNKÓW.....	90
SPIS WYKRESÓW	90
BIBLIOGRAFIA.....	92
Spis publikacji.....	92
Źródła internetowe	93

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „*opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2021 r. poz. 1119 t.j.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020, poz. 2050 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 t.j.);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 t.j.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 t.j.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Ułęż. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Ułęż przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w sierpniu 2021 r. W badaniu wzięło udział 42 dorosłych mieszkańców gminy Ułęż (w tym 25 kobiet i 17 mężczyzn) oraz 3 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy w Ułężu.

Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 80,95% ogólnej próby badawczej. Kolejno 11,90% ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 20-30 lat, a pozostałe 7,14% to osoby w wieku powyżej 60 lat.

Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym tj. 54,76%. 30,95% wszystkich badanych to mieszkańcy gminy z wykształceniem średnim. Posiadanie wykształcenia zawodowego deklarowało 9,52% osób, a pozostałe 4,76% ankietowanych posiadało wykształcenie policealne.

Wśród ankietowanych 85,71% stanowiły osoby będące aktywne zawodowo. Następnie w kolejności plasowały się następujące grupy respondentów: emeryci/renciści - 7,14%, nieaktywni zawodowo - 4,76% oraz studenci - 2,38%.

Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące 4 osobowe gospodarstwa domowe (42,86%). Następnie 23,81% to osoby wskazujące 3 osobowe gospodarstwa domowe. 14,29% ankietowanych stanowiły osoby reprezentujące 2 osobowe gospodarstwa domowe. 7,14% respondentów wskazało 1 i 5 osobowe gospodarstwa domowe, a pozostałe 4,76% to osoby reprezentujące 6 osobowe gospodarstwa domowe.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Ułęż na lata 2021- 2027 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Ułęż wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy Ułęż na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Ułęż na lata 2021-2027 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*)

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):

1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna

1.2 Polska Cyfrowa

1.3 Kapitał ludzki

1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):

2.1 Rozwój regionalny

2.2 Transport

III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)

3.1 Kapitał społeczny

3.2 Sprawne państwo²

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 jest dokumentem wyznaczającym strategiczne cele i kluczowe kierunki działań oraz przewidywane instrumenty ich realizacji w rozwoju województwa lubelskiego w kolejnej dekadzie. Strategia wskazuje cztery cele strategiczne, a w ich obrębie znajduje się 18 celów operacyjnych oraz pakiety kierunków działań, które stanowią punkt odniesienia dla wszystkich działań rozwojowych na terenie Lubelszczyzny, w tym także dla kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz dla opracowania dokumentów o charakterze sektorowym.

Cel 1: Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych.

Cel 2: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych.

Cel 3: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu.

Cel 4: Wzmacnianie kapitału społecznego.⁵

Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022

Dokument został przygotowany w celu określenia kierunków rozwoju społeczno – gospodarczego Powiatu Ryckiego oraz sprecyzowania najważniejszych zamierzeń inwestycyjnych na lata 2015-2022. Podstawowym celem samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionalnego prowadzącego do poprawy jakości życia lokalnej społeczności.⁶

Cel 1: Zdrowie i pomoc społeczna.

1.1 Zwiększenie jakości oraz dostępności do infrastruktury publicznej oraz usług zdrowotnych i społecznych na terenie Powiatu Ryckiego.

1.2 Poprawa efektywności funkcjonowania systemu pomocy społecznej oraz szeroka aktywizacja osób wykluczonych społecznie, w tym dzieci, młodzieży ,osób starszych, niepełnosprawnych.

1.3 Wzmocnienie współpracy w zakresie świadczenia usług zdrowotnych, w tym specjalistycznych na terenie Powiatu Ryckiego.

1.4 Aktywna polityka prozdrowotno-społeczna Powiatu Ryckiego: profilaktyka, diagnostyka, rehabilitacja, edukacja, zagospodarowanie czasu wolnego.

⁵ <https://strategia.lubelskie.pl/srwl/srwl.2021.04.02.pdf>

⁶ <https://www.ryki.powiat.pl/powiat/dokumenty-strategiczne-powiatu.html>

Cel 2: Infrastruktura publiczna, w szczególności techniczna, środowisko i usługi publiczne.

2.1 Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie wykorzystania OZE w obiektach publicznych oraz indywidualnych gospodarstwach domowych.

2.2 Rozwój gospodarki niskoemisyjnej.

2.3 Dalsza ochrona środowiska naturalnego oraz ograniczenie emisji negatywnych substancji do atmosfery poprzez kompleksowe działania termomodernizacyjne.

2.4 Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz stworzenie zintegrowanego transportu publicznego.

2.5 Współpraca samorządowa na rzecz modernizacji dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych.

2.6 Poprawa obsługi mieszkańców w sferze administracji, oświaty, kultury i ochrony zdrowia.

2.7 Rozwój e-usług publicznych.

2.8 Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Cel 3: Edukacja i sport.

3.1 Poprawa stanu technicznego oraz wyposażenie obiektów szkolnych, sportowych i przyszkolnych.

3.2 Poprawa bazy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz odnowienie infrastruktury towarzyszącej.

3.3 Program zajęć dodatkowych i doszkalających uczniów oraz nauczycieli w szkołach należących do Powiatu Ryckiego.

3.4 Rozwój szkolnictwa zawodowego (wsparcie infrastruktury i wyposażenie).

3.5 Promowanie rozwoju sportu i rekreacji wśród dzieci i młodzieży.

Cel 4: Rynek pracy, bezrobocie i demografia.

4.1 Rozwój logistyki oraz promocja marki lokalnej jako czynnika stymulującego rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu Ryckiego.

4.2 Kreowanie nowych miejsc pracy (wzrost zatrudnienia) i poprawa wskaźników makroekonomicznych poprzez sprecyzowanie kierunków gospodarczych opartych na regionalnym potencjale.

4.3 Zmniejszenie poziomu bezrobocia poprzez działania związane z aktywizacją, podniesieniem kompetencji i umiejętności oraz przekwalifikowaniem osób bezrobotnych.

4.4 Budowanie gospodarki opartej na wiedzy poprzez zintegrowany system ukierunkowanych i zindywidualizowanych szkoleń oraz programów edukacyjnych i poza formalnych

niezbędnych do poprawy i wzmocnienia kompetencji wśród dzieci, młodzieży i osób bezrobotnych.

4.5 Efektywne wykorzystanie potencjału do przyciągania inwestorów, turystów oraz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

4.6 Zapewnienie bazy infrastrukturalnej do rozwoju terenów inwestycyjnych.

4.7 Przyjazna polityka samorządowa wobec inwestorów i przedsiębiorców.

4.8 Ograniczanie migracji najaktywniejszych osób poza powiat.

Cel 5: Turystyka, rekreacja, kultura i dziedzictwo kulturowe.

5.1 Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Powiatu Ryckiego jako stymulatora rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

5.2 Zbudowanie zintegrowanej oraz innowacyjnej oferty turystyczno-rekreacyjnokulturalnej Powiatu Ryckiego.

5.3 Rozwój systemu informacji turystycznej.

5.4 Efektywne wykorzystanie potencjału przyrodniczo kulturowego Powiatu Ryckiego.

5.5 Poprawa stanu turystyczno-rekreacyjnej, w tym potencjału wodnego dla mieszkańców oraz turystów.

5.6 Rozwój ekologicznych form transportu i turystyki: systemu „Parkuj & Jedź” oraz szlaków rowerowych.

5.7 Rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego oraz infrastruktury pokoleniowej i powojkowej.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

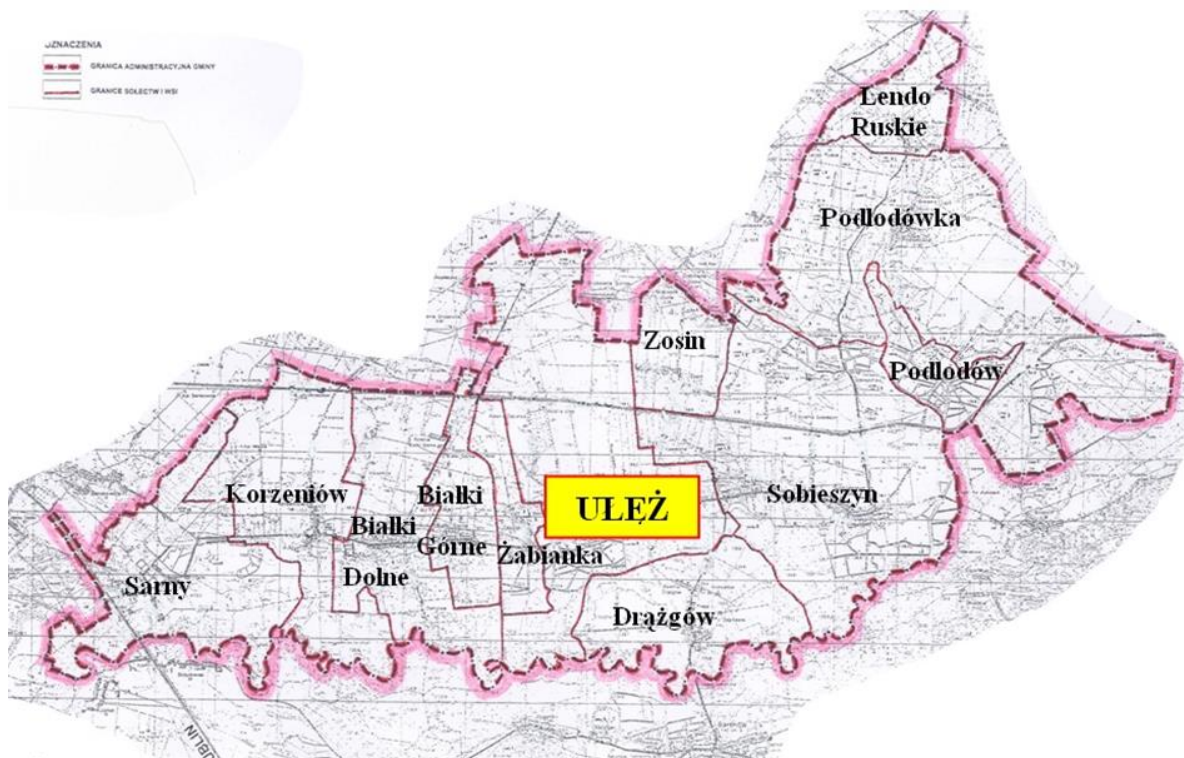
Informacje ogólne

Gmina Ułęż położona jest w północno-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie ryckim i sąsiaduje z następującymi gminami: od południa gmina Baranów i Żyrzyn z powiatu puławskiego, od wschodu gmina Jeziorzany z powiatu lubartowskiego, od północy gmina Adamów z powiatu łukowskiego oraz gmina Nowodwór z powiatu ryckiego, od północnego zachodu i zachodu gmina Ryki. Południową granicę gminy stanowi rzeka Wieprz na długości ok. 15 km.

Powierzchnia gminy wynosi 83,5 km² (13,6% powierzchni powiatu) i jest zamieszkała przez 3 145 mieszkańców.

W skład gminy wchodzi 12 miejscowości: Ułęż, Sobieszyn, Drażgów, Sarny, Korzeniów, Białki Dolne, Białki Górne, Podlodów, Podlodówka, Lendo Ruskie, Zosin i Żabianka. Dzieli się one na 13 sołectw.

Rysunek 1. Gmina Ułęż- sołectwa

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2020 r. gmina Ułęż liczyła 3 145 mieszkańców; z czego 49,95% stanowią kobiety (1 571), a 50,05% mężczyźni (1 574). Współczynnik feminizacji dla gminy Ułęż wynosi 100 (na 100 mężczyzn przypada 100 kobiet). Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż z każdym rokiem liczba mieszkańców jest zmienna. W 2020 roku odnotowano najniższą liczbę mieszkańców w porównaniu do sześciu lat.

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2020

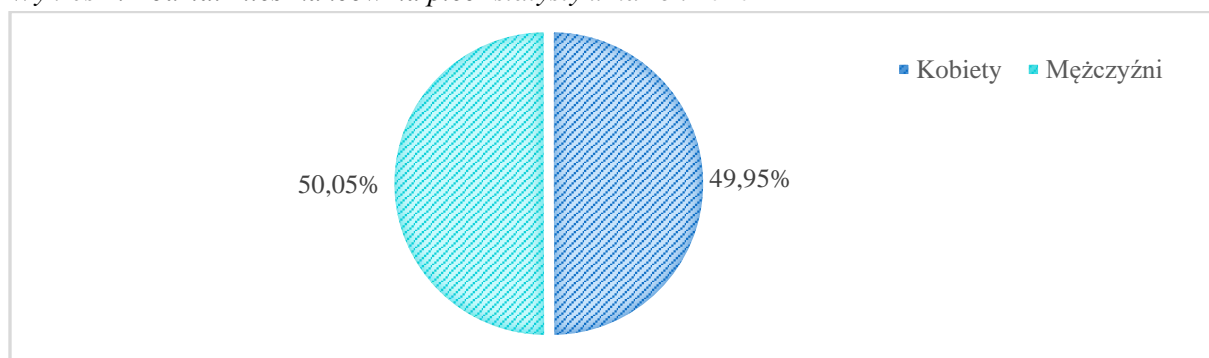

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2015- 2020

Liczba mieszkańców	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem; w tym:	3 237	3 178	3 233	3 181	3 190	3 145
- Kobiety	1 591	1 577	1 608	1 591	1 596	1 571
- Mężczyźni	1 646	1 601	1 625	1 590	1 594	1 574

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 roku w gminie Ułęż zarejestrowano 18 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 44 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi -26. W tym samym roku w gminie nie odnotowano żadnych zameldowań oraz wymeldowań za granicę.

Gminę Ułęż charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec roku 2020 wyniósł -24. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,57 na 1000 mieszkańców gminy. Uściślając, w 2020 roku w gminie odnotowano 29 urodzeń dzieci, w tym 14 dziewczynek i 15 chłopców. W tym samym czasie doszło do 53 zgonów, co odpowiada 16,71 zgonom na 1000 mieszkańców.

Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2016-2020

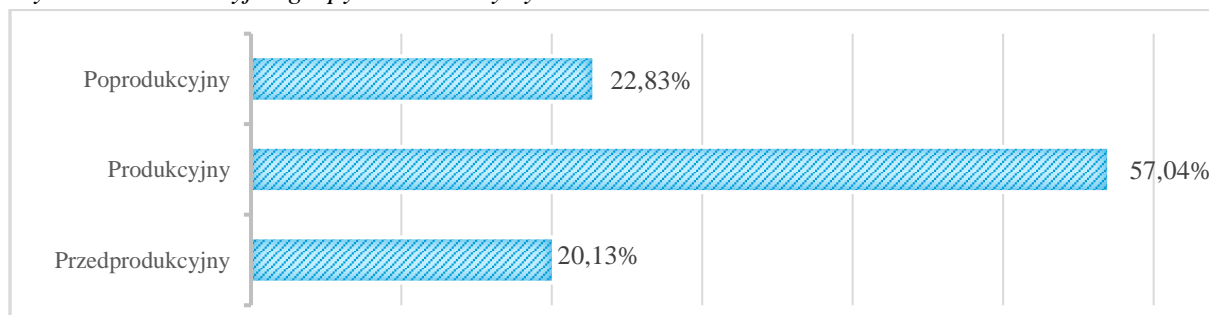
	2016	2017	2018	2019	2020
Przyrost naturalny, ogółem w tym:	-24	-14	-11	-2	-24
- Kobiety	0	-3	-1	9	-9
- Mężczyźni	-24	-11	-10	-11	-15
Urodzenia żywe ogółem, w tym:	32	32	39	39	29
- Kobiety	23	18	21	26	14
- Mężczyźni	9	14	18	13	15
Zgony ogółem, w tym:	56	46	50	41	53
- Kobiety	23	21	22	17	23
- Mężczyźni	33	25	28	24	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane statystyczne na koniec roku 2020 wskazują, że 57,04% mieszkańców gminy Ułęż jest w wieku produkcyjnym, 20,13% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,83% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wskaźnik obciążenia demograficznego osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla gminy Ułęż jest równy 75,3. Jest on wyższy w porównaniu do województwa lubelskiego (67,6), oraz w stosunku do całego kraju (68).⁷

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/1131>

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Edukacja przedszkolna prowadzona jest w 2 oddziałach zerowych usytuowanych w szkołach oraz w oddziale przedszkolnym.

W roku 2020 w gminie Ułęż mieściły się 2 oddziały przedszkolne, w których do 4 oddziałów uczęszczało 77 dzieci. Dla porównania w 2018 roku w gminie Ułęż mieściły się 2 oddziały przedszkolne, w których do 4 oddziałów uczęszczało 84 dzieci. Można zatem stwierdzić, iż na terenie gminy Ułęż mamy do czynienia z relatywnie średnią dostępnością do infrastruktury przedszkolnej.

Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy

	2018	2019	2020
Placówki wychowania przedszkolnego:	2	2	2
Oddziały	4	4	4
Liczba dzieci	84	85	77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz raportu o stanie gminy za 2020 rok

Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek.

Na terenie gminy Ułęż funkcjonują dwie publiczne szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Białkach Dolnych,
- Szkoła Podstawowa im. Jana III Sobieskiego w ZSO Sobieszynie.

W roku szkolnym 2020 w szkołach podstawowych na terenie gminy uczyło się łącznie 177 uczniów. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba uczniów szkół podstawowych zmalała o blisko 7,81%.

Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy

	2018	2019	2020
Szkoły podstawowe	2	2	2
Uczniowie szkół podstawowych	192	191	177

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz raportu o stanie gminy za 2020 rok

Na terenie gminy Ułęż funkcjonują dwie szkoły ponadpodstawowe:

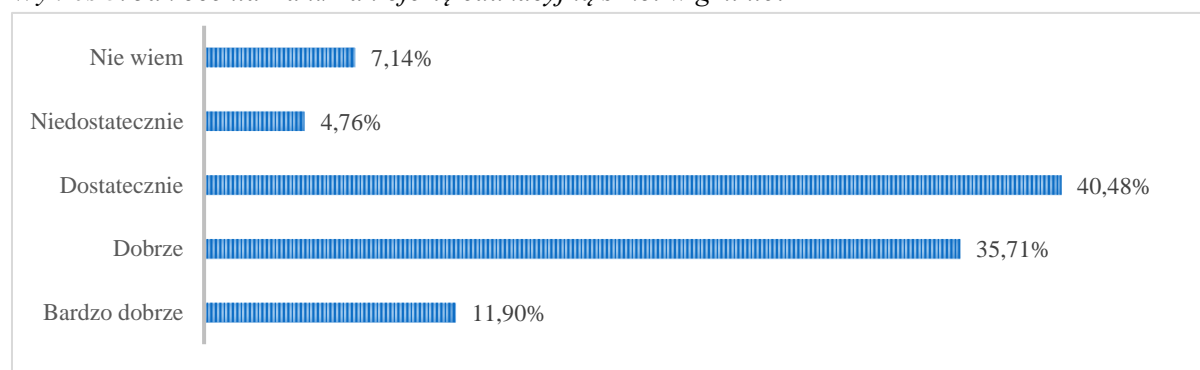
- Zespół Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie w tym; Technikum Agrobiznesu, Technikum Architektury Krajobrazu, Technikum Rolnicze i Szkoła Policealna Dla Dorosłych,
- Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego w ZSO Sobieszynie.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 42 dorosłych mieszkańców gminy Ułęż. Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, tylko 19,05% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 64,29% stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie nie jest wystarczająca. Pozostałe 16,67% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 76,19% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 11,90% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 11,90% respondentów nie wyraziło swojej opinii. Ponadto, 40,48% mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym ofertę edukacyjną szkół w gminie. Kolejno 35,71% ankietowanych oceniło edukację szkół w gminie na poziomie dobrym, a tylko 11,90% respondentów oceniło na poziomie bardzo dobrym.

Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi

Czy oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi zaspokaja potrzeby mieszkańców?	Tak	Nie	Nie wiem
Opieka nad dziećmi do lat 3	19,05%	64,29%	16,67%
Opieka przedszkolna	76,19%	11,90%	11,90%

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Opieka Zdrowotna

Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy Ułęż zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medivita” w Ułężu, gdzie znajduje się poradnia POZ (czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00-15:00) oraz Gabinet Medycyny Szkolnej. Najbliższe gabinety specjalistyczne należące do „Medivita” i szpital powiatowy znajdują się w odległych o 20 km Rykach.

Usługi oferowane przez NZOZ „Medivita”:

- Szczepienia profilaktyczne dla dzieci i dorosłych tj. szczepienia zalecane, szczepienia przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu, szczepienie przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, szczepienie przeciwko grypie, indywidualne i dla zakładów pracy oraz inne szczepienia na życzenie pacjenta,
- Podstawowa Opieka Zdrowotna tj. opieka lekarza rodzinnego i lekarzy pediatrów, opieka pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, opieka położnej środowiskowo-rodzinnej, opieka pielęgniarki szkolnej,
- Poradnie Specjalistyczne tj. poradnia okulistyka, poradnia okulistyka dla dzieci, poradnia otolaryngologiczna, poradnia otolaryngologiczna dla dzieci, poradnia ginekologiczna, poradnia neurologiczna, poradnia chorób naczyń, poradnia logopedyczna, poradnia urazowo-ortopedyczna, poradnia urazowo-ortopedyczna dla dzieci, poradnia chorób wewnętrznych, poradnia pulmonologiczna, poradnia wad postawy, poradnia preluksacyjna, poradnia zdrowia psychicznego, poradnia psychologiczna, poradnia medycyny pracy, poradnia kardiologiczna, badania kierowców oraz szkolenia z pierwszej pomocy,
- Pracownia USG i echokardiografii gdzie wykonać można m.in.: USG oka, USG płuc, USG tarczycy, USG ślinianek, USG węzłów chłonnych, USG sutków, USG jamy brzusznej, USG ginekologiczne, USG endowaginalne, USG tętnic, USG żył, USG bioder niemowląt, USG jąder, echo serca, urologiczne (endorektalne) oraz biopsję cienkoigłową pod kontrolą USG,
- Pracownia RTG wykonuje RTG głowy, RTG klatki piersiowej, RTG kości, RTG kości kończyn, RTG kręgosłupa oraz RTG stawów,
- Pracownia diagnostyki kardiologicznej gdzie wykonać można próbę wysiłkową na bieżni, badania Holterem EKG, Holterem RR ABPM, ECHO, oraz badania dopplerowskie naczyń,

- Badania laboratoryjne,
- Spirometria,
- Audiogram.

Według informacji przekazanych przez NZOZ „Medivita„ w 2020 roku pandemia ograniczyła osobom o obniżonej kondycji psychofizycznej dostęp do opieki medycznej i psychoterapii. Do negatywnych konsekwencji dla rodzin można wymienić obniżenie standardów życia, zmęczenie, przepracowanie rodziców i opiekunów, brak dostępu do wsparcia specjalistycznego, problemy edukacyjne czy utrata najbliższych. W rodzinach, w których wystąpiły problemy natury psychicznej wpływ miały takie czynniki jak np. przebywanie w izolacji, podsycania tendencji paranoidalnych, lękowych i depresyjnych na wskutek doniesień medialnych, rozładowanie napięcia poprzez picie alkoholu, zażywania leków i brania narkotyków, poczucie lęku i postępujące uzależnienie behawioralne; w tym wszelkie e-uzależnienia.

Analizując dane przekazane przez NZOZ „Medivita” można zauważyć, iż w roku 2020 zmalała liczba osób korzystających z badań i programów profilaktycznych. Najwięcej osób skorzystało ze szczepień profilaktycznych dla dzieci i dorosłych, a ich liczba na przestrzeni lat 2018-2020 utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 6 Liczba uczestników programów profilaktycznych realizowanych w latach 2018-2020

Realizowane programy profilaktyczne	2018	2019	2020
Badania profilaktyczne chorób układu krążenia	22	23	9
Badania w programie profilaktyki chorób odtytoniowych (w tym POCHP) z wykonaniem badania spirometrycznego	25	31	11
Szczepienia profilaktyczne dla dzieci i dorosłych	351	340	360
Program profilaktyki Pierwotnej i Wczesnego Wykrywania Reumatoidalnego Zapalenia Stawów	5	4	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Rykach

Liczba osób pozostających pod opieką lekarzy POZ oraz pielęgniarek zwiększyła się na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela 7 Liczba osób przebywających pod opieką POZ oraz pielęgniarek w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ	2214	2280	2434
Liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek	839	861	883

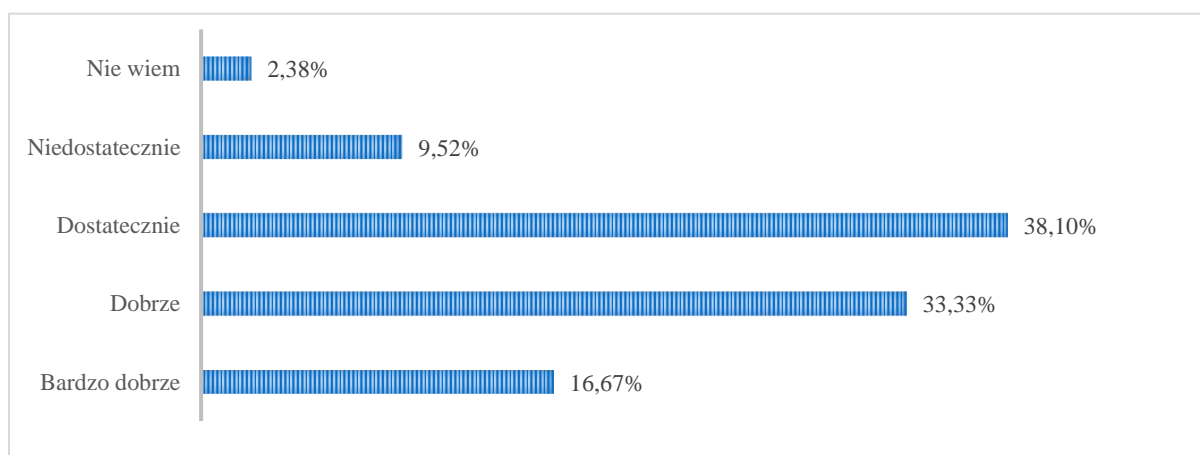
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Rykach

W roku 2020 udzielono łącznie 13 946 porad w ramach opieki podstawowej.⁸

Na terenie gminy funkcjonuje jedna apteka mająca siedzibę w Ułężu oraz jeden prywatny gabinet stomatologiczny w Ułężu.

38,10 % mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło dostatecznie ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 33,33% ankietowanych przyznało, że gmina jest dobrze przygotowana w tym zakresie, natomiast 16,67 % stwierdziło, że oferta usług medycznych jest bardzo dobra. 9,52% mieszkańców oceniło usługi medyczne na terenie gminy niedostatecznie, a pozostałe 2,38% nie wyraziło opinii w tym temacie.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/1131>

Bezpieczeństwo

Na terenie gminy Ułęż działa siedem jednostek ochotniczych straży pożarnych: OSP Sobieszyn, OSP Lendo Ruskie, OSP Sarny, OSP Białki Dolne, OSP Ułęż, OSP Korzeniów i OSP Zosin. Jednostki te są finansowane przez Gminę Ułęż, na podstawie art. 32 ust.2 i 3 ustawy

z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej w zakresie ich utrzymania, wyposażenia, ubezpieczenia i zapewnienia ich gotowości bojowej. Do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego włączone są dwie jednostki tj. OSP Zosin i OSP Ułęż.

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komenda Powiatowa Policji w Rykach, tam też dzielnicowi przyjmują interesantów ze swoich rejonów. Dla Gminy Ułęż przypisany jest jeden funkcjonariusz.

Analizując dane Komendy Powiatowej Policji w Rykach można zauważyć, iż najwięcej interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu spowodowanych jest zakłóceniami porządku publicznego, liczba tych wykroczeń na przestrzeni trzech lat pozostaje na podobnym poziomie.

Tabela 8 Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2018-2020

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku:	2018	2019	2020
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	4	6	4
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	1	3	0
Zakłócenie porządku publicznego	14	18	18
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków po wpływie alkoholu	0	1	0
Przestępstw popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	5	5	8
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Rykach

Z danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji w Rykach wynika, iż na terenie gminy Ułęż w 2020 roku najczęściej przestępstw związanych było z kradzieżą mienia, natomiast w latach poprzednich nie zanotowano żadnego przestępstwa z tego tytułu.

Tabela 9 Przestępstwa na terenie gminy w latach 2018-2020

Przestępstwa na terenie gminy	2018	2019	2020
Kradzież z włamaniem	2	2	1
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	1	2	3
Pobicie	0	0	0
Uszkodzenie mienia	0	1	2
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	0	2
Kradzież mienia	0	0	9
Inne	27	23	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Rykach

Artykuły KK Kwalifikacja prawna wszczętych/stwierdzonych/zakończonych:

2018 rok:

Znęcanie się nad rodziną 1/1/1

Groźba karalna 0/0/0

Rozpijanie małoletniego 0/0/0

Uchylanie się od płacenia alimentów 11/9/7

Inne 19/10/10

2019 rok:

Znęcanie się nad rodziną 2/2/2

Groźba karalna 0/0/0

Rozpijanie małoletniego 0/0/0

Uchylanie się od płacenia alimentów 4/3/3

Inne 23/13/12

2020 rok:

Znęcanie się nad rodziną 3/2/2

Groźba karalna 0/0/0

Rozpijanie małoletniego 0/0/0

Uchylanie się od płacenia alimentów 4/1/1

Inne 34/29/27

Posługując się danymi Komendy Powiatowej Policji w Rykach, zauważyć można, iż w 2020 roku liczba ofiar przemocy w rodzinie zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego. Zauważyć można również, iż na przestrzeni ostatnich trzech lat dzieci nie były ofiarami przemocy w rodzinie, najczęściej były to kobiety, a mężczyźni ich sprawcami.

Tabela 10 Liczba interwencji Policji związanych z przemocą w rodzinie w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba ofiar przemocy w rodzinie:	4	2	5
Kobiety	3	1	4
Mężczyźni	1	1	1
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie:	4	2	5
Kobiety	0	0	2
Mężczyźni	4	2	3
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem) w tym	3	2	3
Kobiety	0	0	2
Mężczyźni	3	2	1
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Rykach

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Komendę Powiatową Policji w Ułężu liczba wszczętych procedur związanych z „Niebieską Kartą” na przestrzeni trzech ostatnich lat pozostaje na podobnym poziomie.

W związku z procedurą „Niebieskiej Karty”

- 2018 wszczęcie procedur 4
- 2019 wszczęcie procedur 2
- 2020 wszczęcie procedur 4

W 2020 roku w gminie Ułęż stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 48 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,22 przestępstw.

Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.⁹

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Ułęż najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,62 (wykrywalność 87%) oraz przeciwko mieniu - 4,96 (wykrywalność 69%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 2,56 (72%), drogowe - 1,29 (98%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,29 (93%)

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Ułęż wynosi 86,70% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż ogólna liczba odnotowanych przestępstw na terenie gminy Ułęż pozostaje na podobnym poziomie. Najczęściej dochodzi do przestępstw o charakterze kryminalnym, a w 2020 roku odnotowano ich najwięcej.

Tabela 11. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	44	41	47	48	54	45	48
Kryminalne	31	24	28	27	31	31	34
Gospodarcze	4	4	6	5	5	5	4
Drogowe	6	9	10	14	15	8	8
Przeciwko życiu i zdrowiu	1	1	2	2	1	1	1
Przeciwko mieniu	22	20	23	23	22	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Ulez#poziom-przestepczosci

Kultura i sport

Główną instytucją kultury w gminie jest Gminna Biblioteka Publiczna w Ułężu.

Celem działania Gminnej Biblioteki Publicznej jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych lokalnej społeczności oraz upowszechnianie wiedzy i rozwój kultury.

Do zakresu działań Gminnej Biblioteki Publicznej należy:

- gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i konserwacja zbiorów bibliotecznych z uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,
- udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie do domu, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb młodzieży uczącej się,
- prowadzenie działalności informacyjnej oraz popularyzacja książki i czytelnictwa,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, szkołami, instytucjami kultury i organizacjami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności lokalnej,
- analizowanie potrzeb czytelniczych, doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej,
- biblioteka może podejmować inne działania wynikające z potrzeb społeczności lokalnej,
- edukacja kulturalna poprzez prezentację w różnych formach sztuki i kultury polskiej, a także europejskiej,
- tworzenie do warunków rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką,
- organizowanie różnorodnych form edukacji artystycznej, kulturalnej i naukowej dla odbiorców wszystkich grup wiekowych,
- rozpoznawanie, rozwijanie i zaspokajanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych i intelektualnych mieszkańców,
- tworzenie warunków do podtrzymywania postaw patriotycznych i kultywowania tradycji,
- współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz kultury i sztuki.¹⁰

Gminna Biblioteka Publiczna w Ułężu, zgodnie z danymi GUS na rok 2020 posiada księgozbiór liczący 12 956 woluminów. W ciągu roku z biblioteki skorzystało łącznie 345 czytelników, odnotowano 8 377 wypożyczonych księgozbiorów na zewnątrz.

¹⁰ https://gminaulez.eu/?page_id=2961

Celem działania Gminnej Biblioteki Publicznej w Ułężu jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych lokalnej społeczności oraz upowszechnianie wiedzy i rozwój kultury. Organizuje spotkania czytelnicze, warsztaty, konkursy czytelnicze i plastyczne, zajęcia artystyczne dla przedszkolaków i młodszych klas szkół podstawowych. W bibliotece znajduje się siedem komputerów podłączonych do Internetu dostępnych dla czytelników.

Obecnie na terenie gminy Ułęż działalność prowadzi 6 Kół Gospodyń Wiejskich tj. KGW Ułęż, KGW Sarny, KGW Korzeniów, KGW Sobieszyn, KGW Zosin i KGW Białki Górne. Koła Gospodyń Wiejskich kultywują tradycje ludowe, zbierają informacje historyczne i przekazują je młodym pokoleniom. Najstarszym kołem działającym w gminie jest KGW w Ułężu, które w 2019 r. świętowało jubileusz 80 lecia pracy. Przedsięwzięcia, które głównie zajmują gospodynie z Ułęża to m.in. organizacja konkursu na palmę wielkanocną, koncert pieśni i tańca oraz festyn „Kulinarne Dziedzictwo”. Panie udzielają się artystycznie w swoim zespole ludowym oraz piszą scenariusze skeczów kabaretowych. Swoje stroje ludowe gospodynie z Ułęża prezentowały nawet w jednym z kościołów w Paryżu.¹¹

W gminie działa Stowarzyszenie Gmina Ułęż: blisko natury. Jest to projekt, który powstał z inicjatywy prywatnej i finansowany jest ze środków własnych, pozyskanych ze sprzedaży gadżetów oraz wkładu sponsorów. Celem Stowarzyszenia jest promowanie gminy poprzez prowadzenie strony na facebook’u, informowanie mieszkańców o wydarzeniach na terenie gminy oraz promocję walorów turystycznych gminy na zewnątrz. Inicjatywy Stowarzyszenia to m.in. *SMS Ułęż* który jest bezpłatnym systemem powiadomień o wydarzeniach i ostrzegania przed zagrożeniem dla mieszkańców Gminy, *GRAJ klub* to otwarty i bezpłatny cykl spotkań z grami planszowymi oraz konkurs na Stroik Świąteczny.¹²

Na terenie gminy działa również Koło Sobieszyniaków przy Szkole Rolniczej w Sobieszynie-Brzozowej. Cel działania Stowarzyszenia to m.in. pielęgnowanie, utrwalanie i upowszechnianie 100- letniej tradycji i doświadczeń edukacyjnych w zakresie oświaty rolniczej, utrwalanie i kontynuowanie więzi między przyjaciółmi, wychowankami i pracownikami szkoły rolniczej, gromadzenie pamiątek i dokumentów związanych z tradycją

¹¹ <http://www.lokalnagrupadzialania.pl/80-lat-dzialalnosci-kola-gospodyn-wiejskich-w-ulezu/>

¹² <https://gminaulez.pl/home-1/>

szkoły rolniczej i jej działalnością oraz popieranie i upowszechnianie tradycji i dorobku kultury ludowej.

Na terenie gminy działają trzy Kluby Sportowe: Uczniowski Klub Sportowy Junior przy ZSO w Sobieszynie, Gminno-Szkolny Klub Sportowy w Ułężu oraz Szkolny Klub Sportowy przy PSP w Białkach Dolnych. Celem klubów jest upowszechnienie i poprawa aktywności fizycznej, kształtowanie sportowej postawy oraz rozwój umiejętności w wybranej dyscyplinie u dzieci i młodzieży.¹³

W 2020 r. na terenie gminy Ułęż zorganizowano 35 imprez kulturalnych, w których wzięło udział łącznie 1 650 osób.

Tabela 12. Imprezy kulturalne na terenie gminy Ułęż w roku 2020

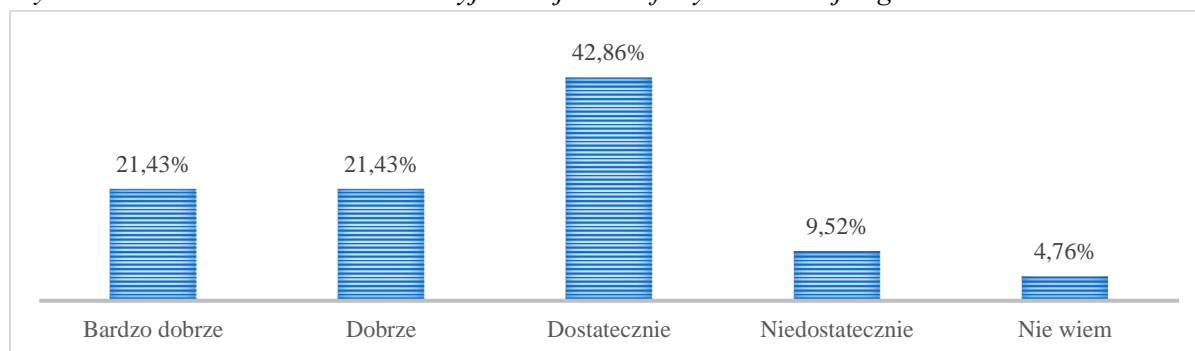
Forma wydarzenia	Ilość	Liczba uczestników
Festiwale i przeglądy artystyczne	1	150
Koncerty	3	350
Interdyscyplinarne	6	500
Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	3	80
Konkursy	10	60
Pokazy teatralne	4	300
Warsztaty	7	180
Wystawy	1	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jakość oferty kulturalnej gminy 42,86% mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym. 21,43% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dobre i taka sama liczba osób oceniła ofertę kulturalną gminy na poziomie bardzo dobrym. 9,52% ankietowanych stwierdziło, że atrakcyjność oferty jest niedostateczna, a pozostałe 4,76% badanych nie wyraziło swojej opinii.

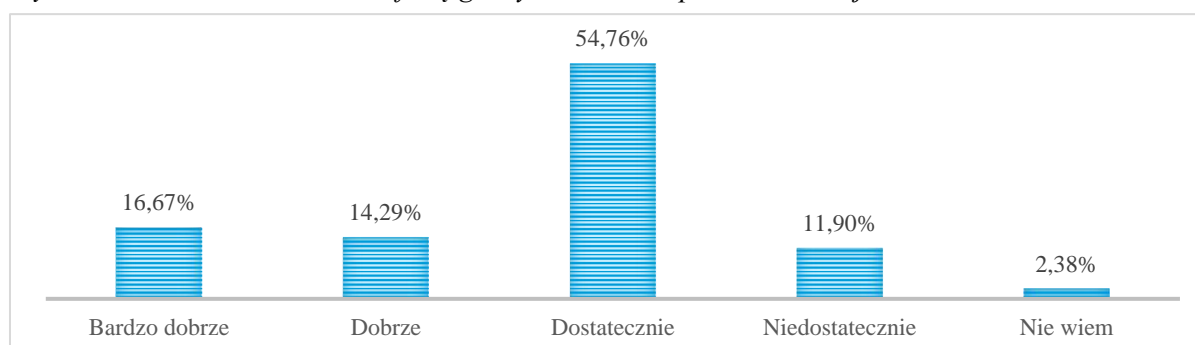
¹³ <https://www.ryki.powiat.pl/powiat/sport/kluby-sportowe.html>

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

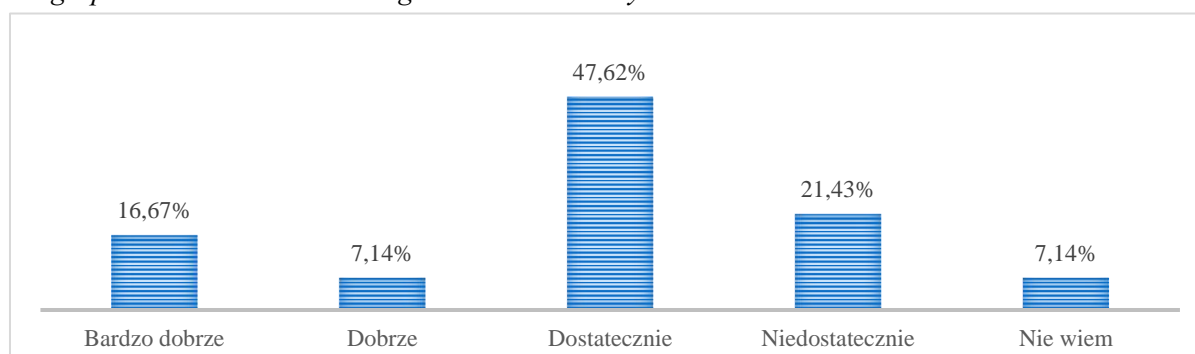
Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji 54,76% mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym. 16,67% uznało, że zasoby gminy są bardzo dobre, a 14,29% stwierdziło, że są dobre. Również 11,90% badanych przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest niedostateczna. Pozostałe 2,38% nie wyraziło swojej opinii w danym temacie.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

47,62% ankietowanych mieszkańców dostatecznie oceniło działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. 21,43% oceniło je na poziomie niedostatecznym, a 16,67% na poziomie bardzo dobrym. 7,14% respondentów oceniło działania gminy w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na poziomie dobrym, a pozostałe 7,14% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka i rekreacja

Gmina Ułęż położona jest na terenach o urozmaiconym krajobrazie, zróżnicowanej szacie roślinnej oraz w obecności cennych zabytków architektury i przyrody. Na terenie gminy Ułęż istnieje 8 obiektów (obszarów) zabytkowych objętych ścisłą ochroną konserwatorską, wpisanych do rejestru zabytków oraz kilkanaście obiektów wpisanych do ewidencji zabytków.

Do najważniejszych obiektów i obszarów zabytkowych należą:

- Siedziba Urzędu Gminy to klasycystyczny pałac z początku XIX wieku, wybudowany według projektu Jakuba Kubickiego. Jest to miniatura warszawskiego Belwederu,
- Dwór i park w miejscowości Podlodów z pierwszej połowy XIX wieku,
- Kościół w Żabiance to XVIII- wieczny kościół parafialny p. w. Najświętszej Marii Panny,
- Pałac w Sarnach powstał w XIX wieku i obecnie znajduje się w rękach prywatnych,
- Zespół szkolno - parkowy w Sobieszynie – Brzozowej. Szkoła została otwarta w 1896 pod nazwą Szkoła Rolnicza Niższa Pierwszego Rzędu, była jedną z pierwszych tego typu placówek w Polsce. Została zbudowana ze środków fundacji Kajetana hr. Kickiego. Pełniła ważną rolę w życiu społeczno- kulturalnym okolicy,
- Kościół p. w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Sobieszynie. Świątynia zaprojektowana została w stylu neogotyckim. Budowę ukończono w 1886 roku,
- Dąb-legenda stoi przy drodze wiodącej od szosy Kock- Moszczanka do Lenda Ruskiego i mierzy w obwodzie 625 cm,
- Park dworski Osmolice.

W Gminie Ułęż odbywają się spływy kajakowe i jest to jedna z najciekawszych form aktywnej turystyki. Wypożyczalnia kajaków mieści się przy Urzędzie Gminy Ułęż, która dysponuje 10 sztukami kajaków wraz z osprzętem. Funkcjonowanie wypożyczalni ma na celu udostępnienie mieszkańcom wsi i miast infrastruktury turystycznej, organizację spływów kajakowych rzeką Wieprz, promocję Gminy Ułęż oraz rozwój turystyki i rekreacji. Uczestnicy spływów kajakowych mają również możliwość organizacji odpoczynku na trasie szlaku rzeką Wieprz zlokalizowanym w miejscowości Białka Dolne.¹⁴

¹⁴ https://gminaulez.eu/?page_id=623

Ciekawym miejscem w Ułężu jest Moto Park. Jest to obiekt, na którym odbywają się najpopularniejsze imprezy motoryzacyjne przyciągające fanów z różnych zakątków Polski i świata. Znajduje się tam kwalifikowany Ośrodek Doskonalenia Technik Jazdy (wpisany do rejestru ODTJ). Na terenie Moto Parku odbywają się liczne zloty motoryzacyjne, wyścigi, treningi i testy zarówno samochodowe jak i motocyklowe. Na terenie obiektu organizowane są również duże imprezy plenerowe takie jak Międzynarodowa Wystawa Rolnicza Zielone AGRO SHOW.¹⁵

Przez gminę Ułęż przebiega szlak zielony "Generała Franciszka Kleeberga który prowadzi na wschód od Dęblina do Kocka przez Bobrowniki, Ułęż, Sobieszyn, Wołę Gułowską, Charlejów. Długość szlaku to 72,7 km. Odcinek Dęblin - Sobieszyn 24 km. Początek szlaku jest na środku mostu na rzece Wiśle, a koniec na cmentarzu wojennym w Kocku.¹⁶

Bazę noclegową gminy Ułęż stanowią Hotel Dwór Osmolice w Białkach Dolnych oraz gospodarstwo agroturystyczne „Kuźnia” w Sobieszynie posiadające 5 miejsc noclegowych.

¹⁵ <https://www.ryki.powiat.pl/turystyka/atraccje-powiatu-ryckiego.html>

¹⁶ http://www.old.ryki.powiat.pl/portal_p_133/informator_o_powiecie_ryckim_p_133/turystyka_p_153/szlaki_turystyczne_p_156.html

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2020, w gminie Ułęż pracowało ogółem 285 osób. 51,58% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 48,42% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2016- 2019 liczba osób pracujących wzrosła.

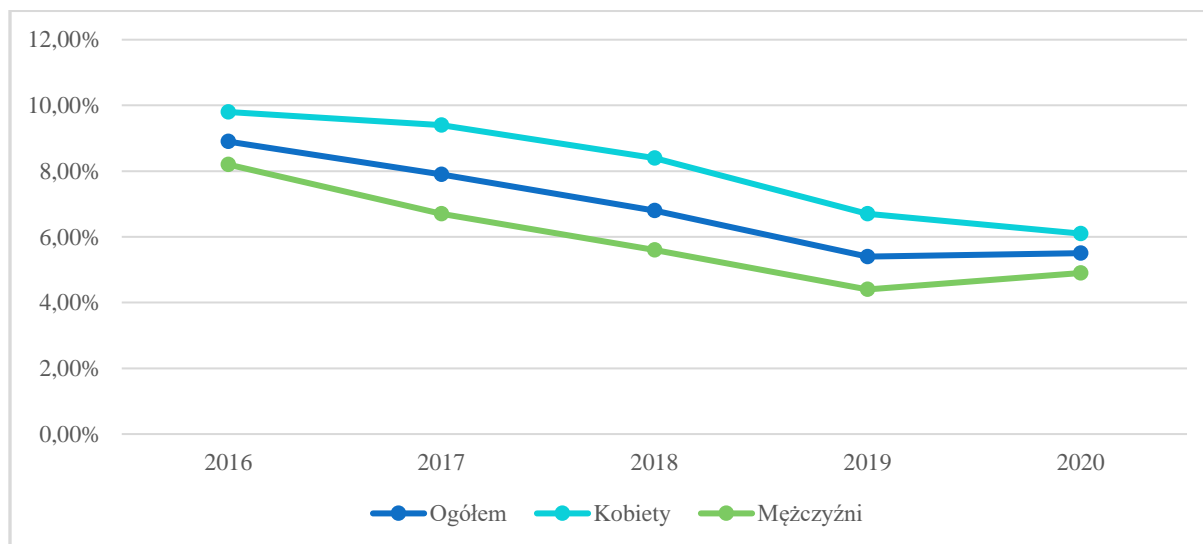
Tabela 13. Liczba osób pracujących w gminie Ułęż w latach 2016-2020

Liczba osób pracujących w gminie	2016	2017	2018	2019	2020
Pracujący ogółem; w tym:	244	255	246	289	285
Kobiety	110	115	113	136	147
Mężczyźni	134	140	133	153	138

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2016-2020 widoczny jest stały spadek udziału zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, natomiast udział bezrobotnych mężczyzn w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 roku zwiększył się. Na koniec roku 2020 współczynnik ogółem wynosił 5,5% (6,1% wśród kobiet i 4,9% wśród mężczyzn).

Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka

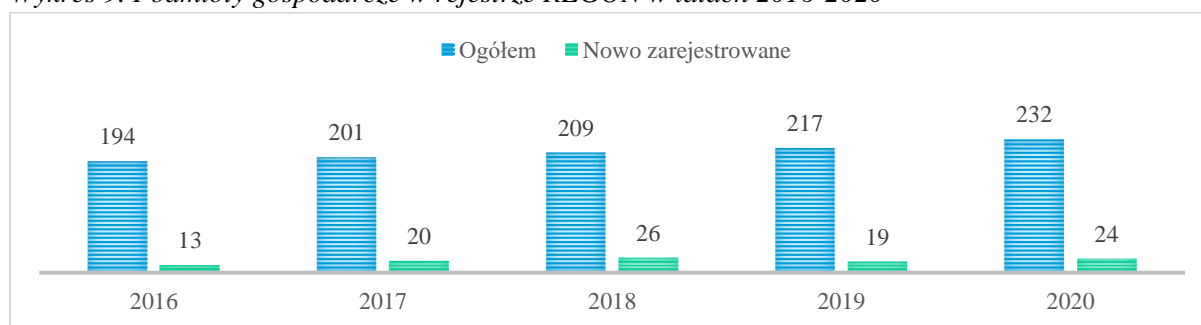
W gminie Ułęż w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowane były 232 podmioty gospodarki narodowej, z czego 164 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 24 nowe podmioty, a 8 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Ułęż najwięcej (11) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (226) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Ułęż najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (30.5%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26.8%).

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY UŁĘŻ

Na początku badania ankietowego poproszono mieszkańców o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie gminy Ułęż. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

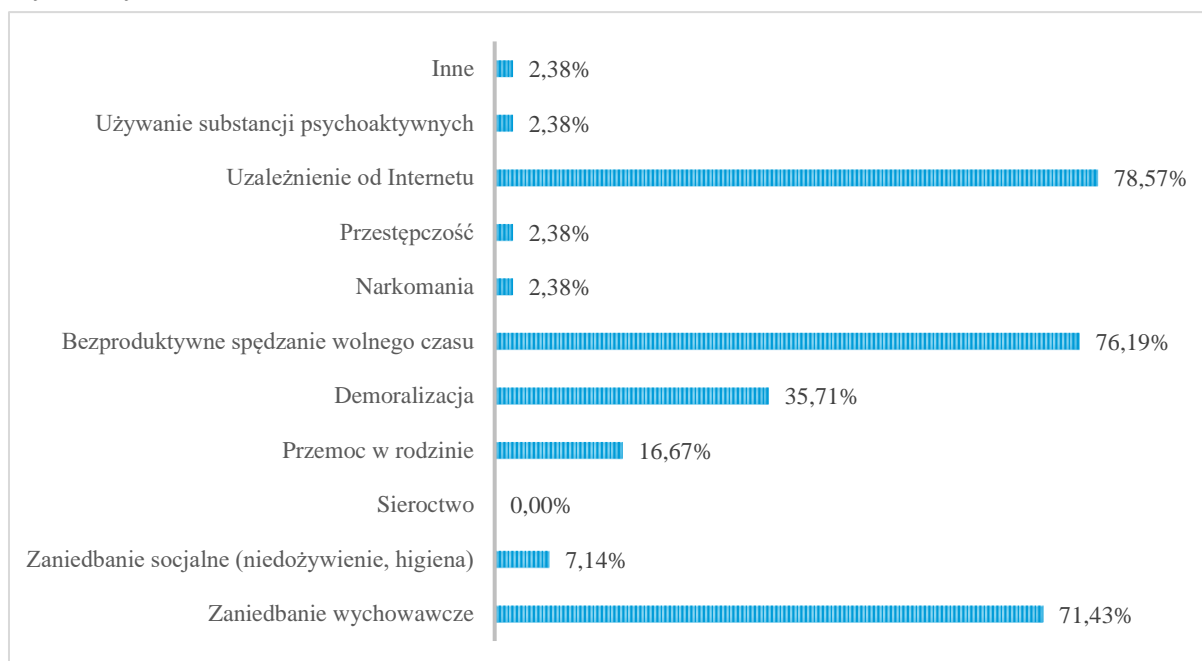
Tabela 14. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Ułęż

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,68
Narkomania	2,39
Wzrost przestępczości	2,61
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,58
Bezrobocie	3,85
Ubóstwo	3,32

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali bezrobocie, którego ważność została oceniona na poziomie 3,85. Najwyższa pozycja zjawiska bezrobocia jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach rozwiązywania problemów bezrobocia. Mieszkańcy gminy Ułęż wysoko ocenili również ważność problemu alkoholizmu, a następnie ubóstwa.

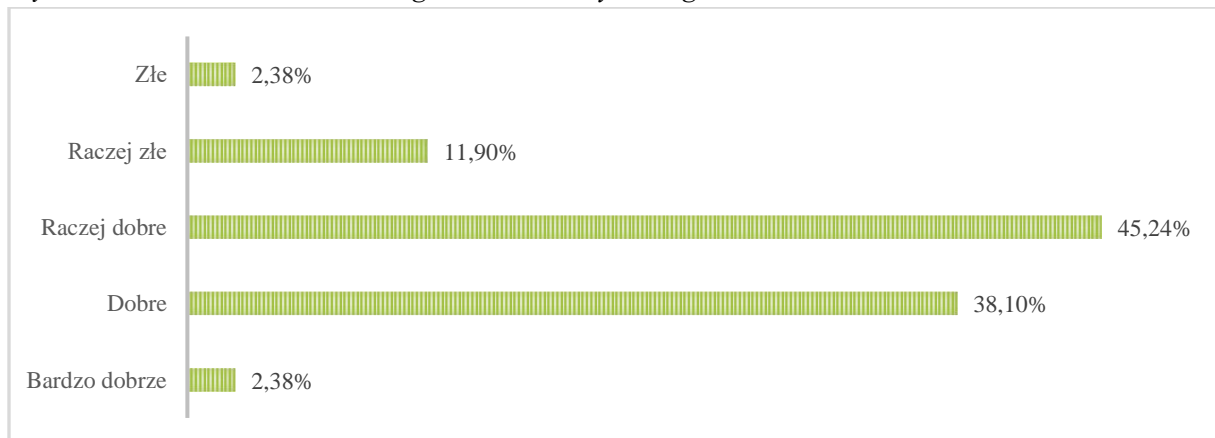
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu, a kolejno bezproduktywne spędzanie wolnego czasu. Wielu respondentów zwróciło również uwagę na zaniedbanie wychowawcze i demoralizację.

Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w gminie mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre lub dobre. 14,28% respondentów oceniło negatywnie warunki życia w gminie.

Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z Art. 3. w/w ustawy Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

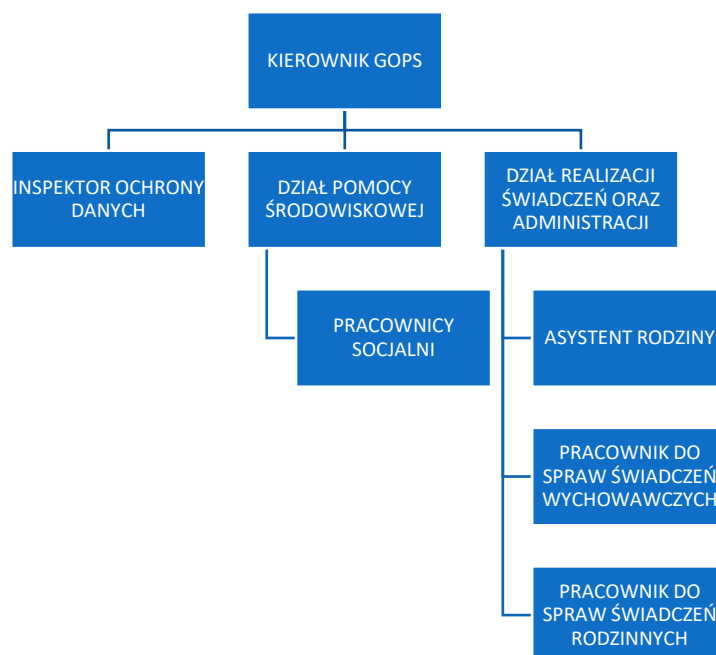
GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W UŁĘŻU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu oferuje następujące formy pomocy:

- Udzielanie poradnictwa osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej oraz podejmowanie działań interwencyjnych, kompensacyjnych i prewencyjnych w społeczności lokalnej,
- Przyznawanie następujących świadczeń w oparciu o ustawę o pomocy społecznej: udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania, świadczenie usług opiekuńczych, sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt, przyznawanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie,

- Przyznawanie i wypłacanie świadczeń alimentacyjnych oraz prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.¹⁷

Struktura organizacyjna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ułężu

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ułężu wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała.

Tabela 15. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

	2018	2019	2020
Rodziny korzystające ze świadczeń GOPS	116	116	105
Liczba osób w rodzinach	304	318	302
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	2	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia niepieniężne- porady, a liczba rodzin korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała. Wiele

¹⁷ https://gminaulez.eu/?page_id=414

rodzin korzysta również ze świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych, głównie w postaci posiłku.

Istotną formę wsparcia stanowi także pomoc socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni świadczą pomoc w uzyskaniu różnych świadczeń między innymi: świadczeń emerytalno-rentowych świadczenia uzupełniającego, świadczeń rodzinnych, pisania wniosków itp. Pracę socjalną ciężko przedstawić jest w liczbach, tabelach, trudno jest ją opisać. Zajęcie to jest bardzo czasochłonne. Czasami jedna sprawa wymaga wykonania wielu telefonów, odwiedzenia wielu instytucji, współpracy z różnymi ludźmi i organizacjami. Podsumowując jest to jedno z najtrudniejszych zadań wyznaczonych przez ustawę o pomocy społecznej.

Tabela 16. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	2018	2019	2020
	Rodziny/Osoby		
Świadczenia pieniężne	83/168	80/161	105/302
Świadczenia niepieniężne ogółem, w tym:	53/215	55/231	51/210
- posiłki	50/212	54/230	49/208
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem:	220/486	192/386	154/324
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	5osób 51 świadczeń 133497 zł	4 osoby 44 świadczenia 128191 zł	4 osoby 47 świadczeń 119831 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ulężu

W roku 2020 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej było ubóstwo, następnie niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Tabela 17. Powody przyznawania pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	2018	2019	2020
	Rodziny/Osoby		
Ubóstwo	80/188	76/185	69/177
Bezrobocie	51/161	47/140	41/115
Nieppełnosprawność	56/120	55/120	44/116
Długotrwała lub ciężka choroba	36/93	36/86	27/73
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	9/33	16/53	16/54
Przemoc w rodzinie	1/4	0	0
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Alkoholizm	2/7	0	1/4
Bezdomność	3/4	2/2	2/2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	8/39	11/59	13/75
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2/2	0	1/1
Zdarzenie losowe	1/1	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	1/2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej to osoby bezrobotne, chociaż liczba tych osób w 2020 roku zmalała w porównaniu do lat poprzednich.

Tabela 18. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową	2018	2019	2020
Pracuje	18	14	16
Pracuje dorywczo	19	10	11
Nie pracuje	69	70	55
Studiuje	0	0	2
Na rencie	15	18	8
Na emeryturze	12	15	4
Na zasiłku dla bezrobotnych	9	14	13
Bezrobotny, bez prawa do zasiłku	28	25	28
Inne	134	152	165

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ulężu

Na przestrzeni ostatnich trzech lat zmniejszyła się liczba rodzin objętych pracą socjalną, oraz liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.

Tabela 19 Liczba rodzin objętych pracą socjalną i pomocą asystenta rodziny.

Liczba rodzin objętych pracą socjalną i pomocą asystenta rodziny	2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	220	192	154
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	12	7	7

Źródło: Opracowanie własna na podstawie danych GOPS w Ulężu

Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku ze świadczeń rodzinnych korzystało 119 rodzin, w których pomocą objęto łącznie 233 dzieci. Przeciętna miesięczna liczba rodzin w gminie pobierających świadczenie wychowawcze 500 plus w 2019 roku wyniosła 185, a liczba dzieci w rodzinach 302. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych zmalała.

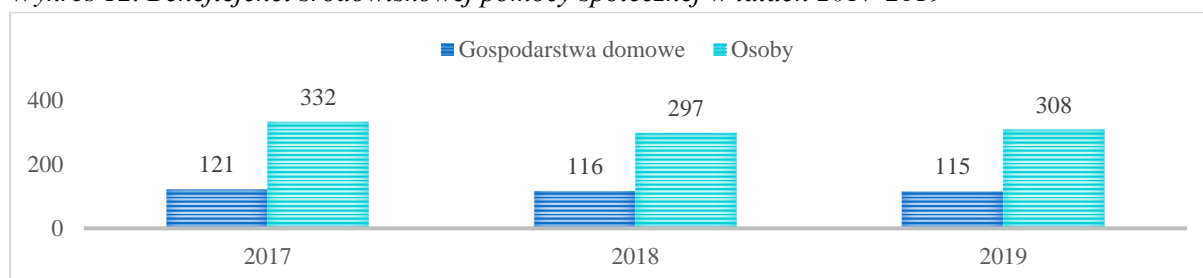
Tabela 20. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2017-2019

Korzystający ze świadczeń	2017	2018	2019
Świadczenia rodzinne:			
- rodziny	167	144	119
- dzieci	301	267	233
Świadczenia wychowawcze 500 plus:			
- rodziny (przeciętna miesięczna liczba pobierających świadczenie)	220	189	185
-dzieci	358	308	302

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2019 roku było 115 gospodarstw domowych, w których pomocą objęto łącznie 308 osób. Na przestrzeni lat 2017-2019 zmalała liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Wykres 12. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ułężu, w którym wzięły udział 3 osoby. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy GOPS najczęściej wymieniali ubóstwo, bezrobocie oraz bezradność opiekuńczo-wychowawczą. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały również na nieporadność życiową, alkoholizm oraz niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno- prawnego.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy finansowe, a kolejno alkoholizm oraz bezrobocie. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz problemy zdrowotne w rodzinie.

Bezrobocie

Na przestrzeni lat 2017-2020 liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Ułęż zmalała o 35,95%. Na rozmiar zjawiska bezrobocia wpływ mają czynniki społeczne, ponieważ jest to zjawisko powstałe w społeczeństwie. Rozmiar bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy.

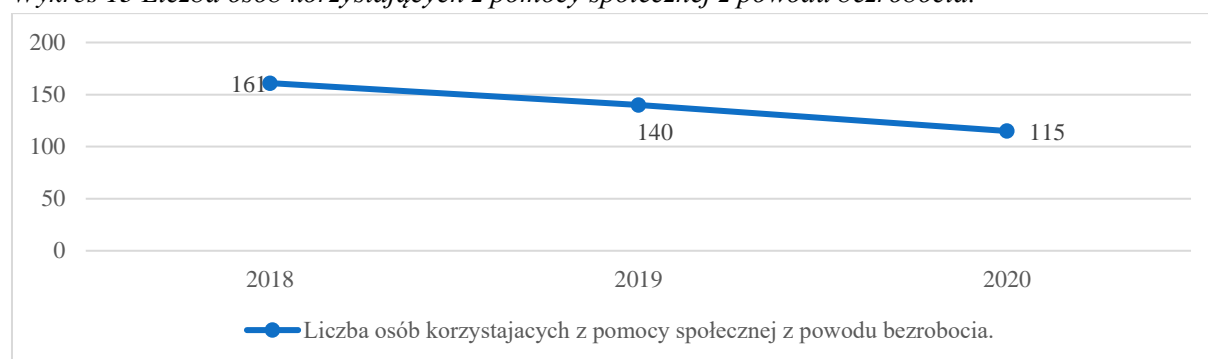
Tabela 21. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Ułęż w latach 2017-2020

Stan bezrobocia	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni zarejestrowani ogółem; w tym:	153	129	99	98
Kobiety	80	71	54	48
Mężczyźni	73	58	45	50
Osoby do 30 roku życia	49	39	30	25
Osoby po 50 roku życia	29	29	28	32
Długotrwale bezrobotne	87	81	64	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GOPS w Ułężu, na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 13 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

Bezdomność

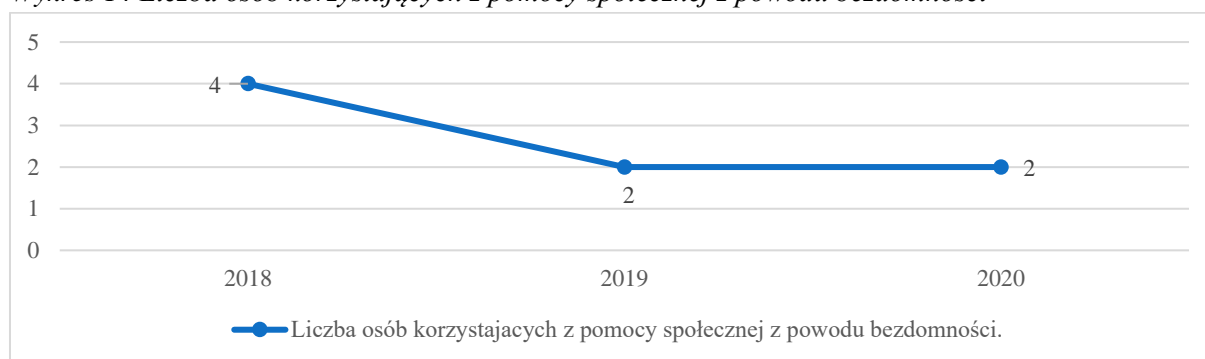
Według ustawy o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 roku osoba bezdomna to, *osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.*¹⁸

W nocy z 13 na 14 lutego 2019 roku. po raz piąty przeprowadzono Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych, którego realizacja koordynowana była przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Z badania wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmagają się ok 30 330 osób. Badanie pokazało również, iż 80% osób bezdomnych przebywa w różnego rodzaju placówkach, a pozostałe blisko 20% w miejscach niemieszkalnych tj. altany działkowe, garaże i pustostany¹⁹

Bezdomność w gminie Ułęż jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu.

Biorąc pod uwagę lata 2019-2020 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wykres 14 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

¹⁸ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040640593/U/D20040593Lj.pdf>

¹⁹ <https://www.gov.pl/web/rodzina/wyniki-ogolnopolskiego-badania-liczby-osob-bezdomnych-edycja-2019>

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najczęściej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.²⁰

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 22. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

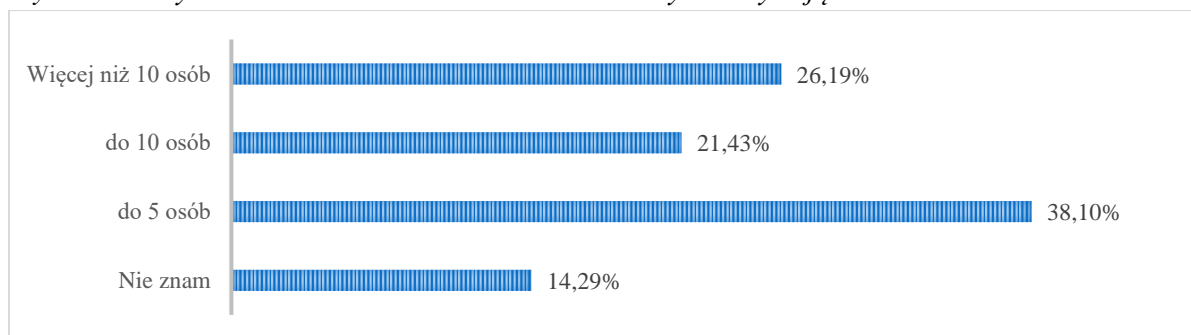
Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 38,6 mln	Gmina Ulęż 3 145 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 63 osoby
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 126 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 126 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	ok. 157-220 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 84 osoby dorosłe i dzieci

Źródło: PARPA

²⁰ <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>

Dane z przeprowadzonej diagnozy społecznej wśród mieszkańców gminy Ułęż wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany na drugim miejscu w hierarchii problemów społecznych. 59,52% badanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem, a 30,95% badanych uznało, że są to nieliczne przypadki. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, ogółem ponad 85,72% z nich przyznało, że zna takie osoby.

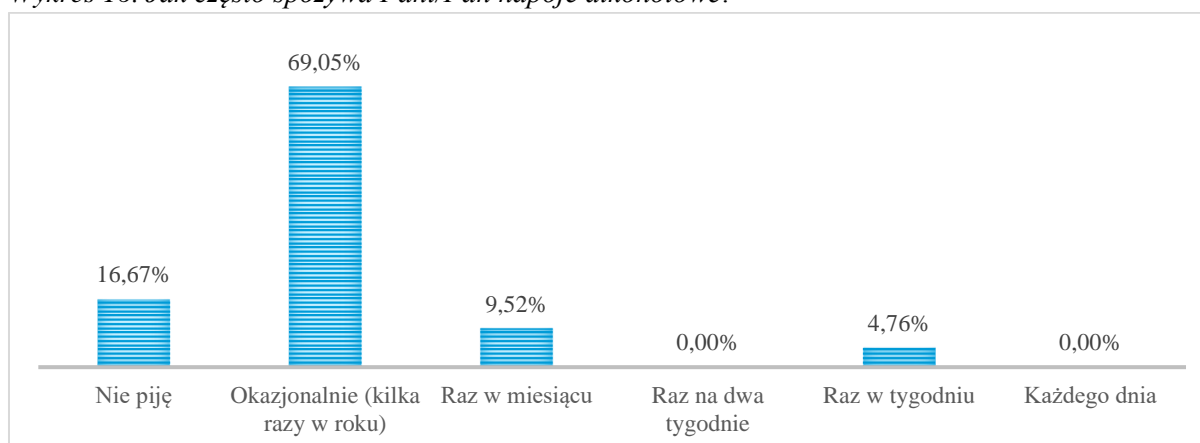
Wykres 15. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?

Według 50,00% ankietowanych osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej.

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, blisko 69,05% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie, a najczęściej spożywanym napojem jest piwo. 16,67% respondentów zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostali ankietowani przyznali się do spożywania alkoholu raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 16. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

61,90% ankietowanych potwierdziło, że spotyka się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców, w tym 54,76% zadeklarowało, że zdarzyło się to kilka razy, a 7,14% stwierdziło, że są to sytuacje bardzo częste. Niepokojącym jest, iż ponad 21,43% badanych było świadkami

spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. 23,81% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Uwagę zwraca również wynik wskazujący, iż tylko 57,14% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym, a wśród nich wskazują głównie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pozostałe 42,86% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są w oparciu o corocznie uchwalany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W celu efektywnej i prawidłowej realizacji zaplanowanych działań Gminna Komisja współpracuje z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ulężu, Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją; placówkami oświatowymi z terenu gminy oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz profilaktyki.

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż w roku 2020 zmalała liczba wniosków o leczenie odwykowe w stosunku do roku 2019. Na przestrzeni trzech ostatnich lat przeprowadzono tylko jedną kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych i było to w 2019 roku. Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego pozostają na zbliżonym poziomie w latach 2019-2020.

Tabela 23. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2018	2019	2020
Posiedzenia KRPA (ogółem)	4	11	9
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	0	0	0
Przeprowadzone rozmowy motywujące	8	18	11
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	1	0
Wnioski o leczenie odwykowe	8	18	11
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	0	3	1
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	0	6	5
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	12	5	8
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Ulężu

Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie

W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego prowadzone jest specjalistyczne doradztwo w zakresie diagnozy sytuacji, autodiagnozy uzależnienia, przemocy, kryzysów oraz informacji dotyczących placówek specjalistycznych.

W Ulężu funkcjonuje Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Współuzależnionych, w którym prowadzone jest poradnictwo dotyczące uzależnień.

Dane z działalności Punktu Konsultacyjnego wskazują, iż w roku 2020 zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy Punktu w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 24. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2018-2020

Działalność Punktu Konsultacyjnego	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z pomocy PK ogółem:	0	16	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Ułężu

Według danych GKRPA w 2020 roku nie odbyły się żadne imprezy profilaktyczne, kampanie edukacyjne oraz eventy. Zrealizowany został natomiast jeden program profilaktyczno-edukacyjnych dla osób z problemami z powodu uzależnień.

Tabela 25 Wsparcie dla osób ubiegających się o pomoc z powodu uzależnień

Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień	2018	2019	2020
Liczba inicjatyw zrealizowanych w ramach działalności profilaktycznej	4	4	0
Liczba zorganizowanych kampanii edukacyjnych/ imprez profilaktycznych/ eventów	2	1	0
Liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Ułężu

Narkomania

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”²¹

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Ułęż, natomiast są to raczej sporadyczne przypadki. Taką odpowiedź wskazało 47,62% ankietowanych mieszkańców. 4,76% było zdania, iż jest to problem bardzo powszechny, a 21,43% stwierdziło, że problem narkomanii nie występuje na terenie gminy, natomiast pozostałe 26,19% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. 7,14% respondentów biorących udział w badaniu zna osoby zażywające narkotyki, a 9,52% wie gdzie można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Do zażywania narkotyków przyznało się 7,14% badanych.

²¹ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/novak-starz_g3p1.pdf

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne z ostatnich lat wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Ułęż. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać.

Tabela 26. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	2017	2018	2019	2020
Ogółem, w tym:	3 233	3 181	3 190	3 145
Osoby w wieku 0-17 lat	594	584	628	633
Osoby w wieku 18-59 lat	1 814	1 762	1 709	1 684
Osoby w wieku 60 lat i więcej	825	835	853	828

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców gminy Ułęż to 41,3 lat. Jest on niższy od wojewódzkiego (42,4 lat) oraz od ogólnopolskiego (42,0 lat). Średni wiek kobiet to 42,8 lat, natomiast mężczyzn 39,8 lat.

Na terenie gminy Ułęż działa Klub Seniora mający na celu przeciwdziałanie osamotnieniu i marginalizacji seniorów, w którym prowadzone są warsztaty zajęciowe m.in. z obsługi komputera i Internetu, gimnastyka rekreacyjna tj. aerobik, taniec i nordic walking, spotkania ze specjalistami w dziedzinie zdrowia, wyjazdy edukacyjno-kulturalne, pielgrzymki, wycieczki oraz spotkania integracyjne dla seniorów.

Przeprowadzone konsultacje społeczne wśród osób z niepełnosprawnościami w gminie Ułęż pokazały problemy z dojazdem do lekarzy oraz bariery w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w infrastrukturze lokalnego przewoźnika publicznego. W odpowiedzi na potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców w 2020 roku na terenie gminy Ułęż uruchomiona została bezpłatna usługa transportowa door-to-door dla mieszkańców gminy, którzy ukończyli 18 lat oraz spełniają co najmniej jeden z poniższych warunków:

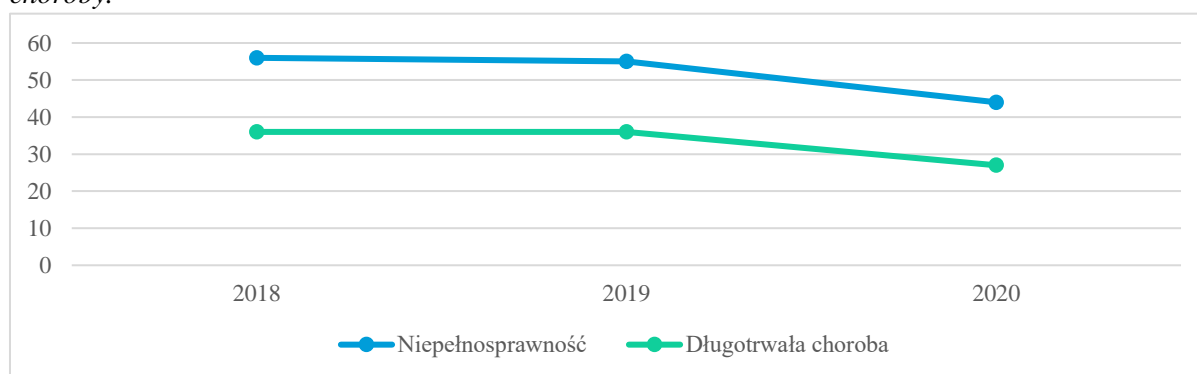
- posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub inny równoważny dokument,
- porusza się na wózku inwalidzkim lub o kulach,
- posiada ograniczoną możliwość poruszania się,
- jest osobą niewidomą lub słabowidzącą,
- jest osobą głuchą lub słabosłyszącą,
- jest osobą głuchoniewidomą,
- posiada niepełnosprawność psychiczną lub intelektualną.

Cel przejazdu w ramach usługi door-to-door powinien być powiązany z aktywizacją społeczną, zawodową, edukacyjną lub zdrowotną. Osoba wymagająca wsparcia może poprosić o pomoc w dotarciu do samochodu i z samochodu do miejsca docelowego Asystenta.

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego. Inną formą pomocy może być również organizowanie różnego rodzaju spotkań integracyjnych i wyjazdów na rzecz aktywizacji społecznej przez osoby starsze i niepełnosprawne.²²

Zgodnie z danymi GOPS, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, jak również liczba odbiorców pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby zmalała w 2020 roku.

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Uleżu

²² https://gminaulez.eu/?page_id=5221

Tabela 27 Wsparcie dla osób starszych i niepełnosprawnych podejmowane przez GOPS w Ułężu

	2018	2019	2020
Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych np. imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne	160	140	140

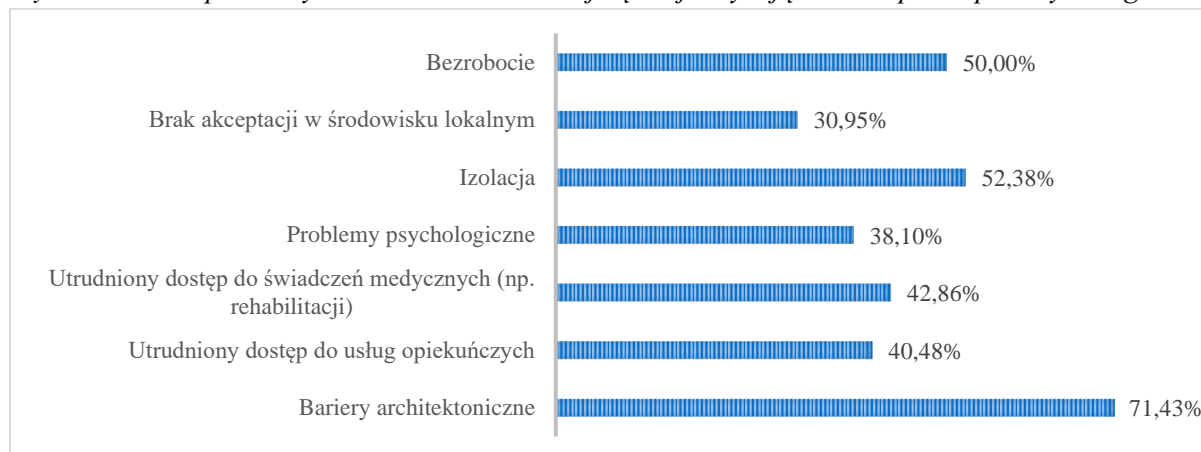
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób niepełnosprawnych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na problemy finansowe osób niepełnosprawnych, bariery architektoniczne i związane z nimi trudności w załatwianiu spraw urzędowych oraz brak dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej. Większość respondentów uznało, że oferta gminy skierowana do osób niepełnosprawnych, w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych raczej nie wystarczająca.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej problemy zdrowotne i związane z nimi ograniczenie samodzielności oraz samotność. Według opinii większości respondentów, oferta gminy w zakresie opieki, pomocy, wsparcia i usług opiekuńczych dla osób starszych nie jest wystarczająca. Pracownicy GOPS zwrócili również uwagę, iż osoby starsze i samotne najbardziej ucierpiały podczas pandemii i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

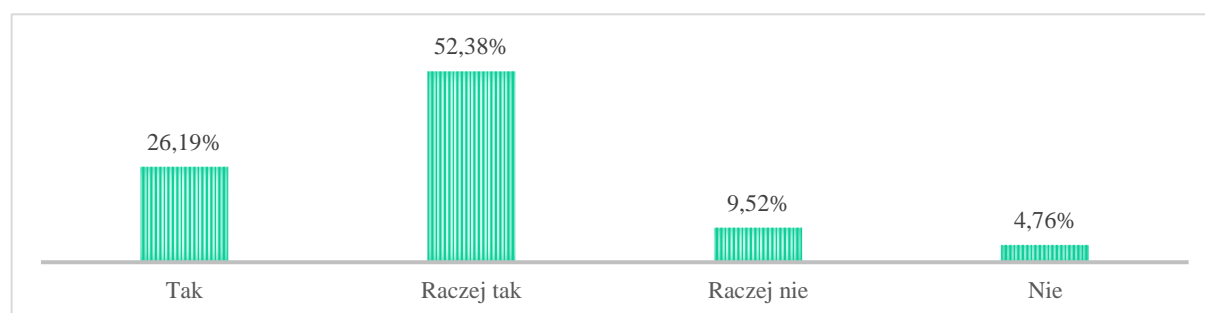
W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Ułęż wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. Większość badanych wskazała na bariery architektoniczne, izolacje oraz bezrobocie. Zwrócono również uwagę na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

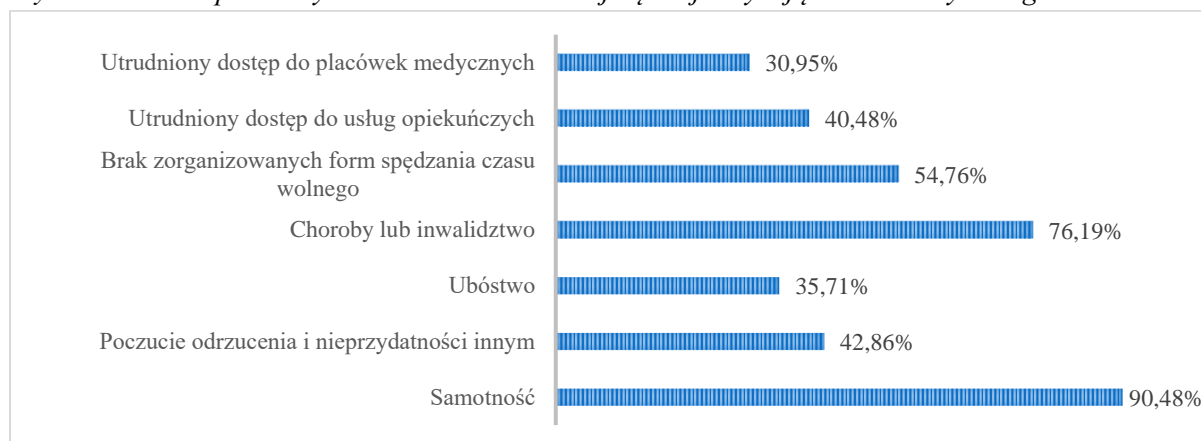
Ponadto największy odsetek respondentów przyznał, że działania podejmowane na terenie gminy Ułęż raczej uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Z kolei łącznie 14,28% badanych było przeciwnego zdania.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

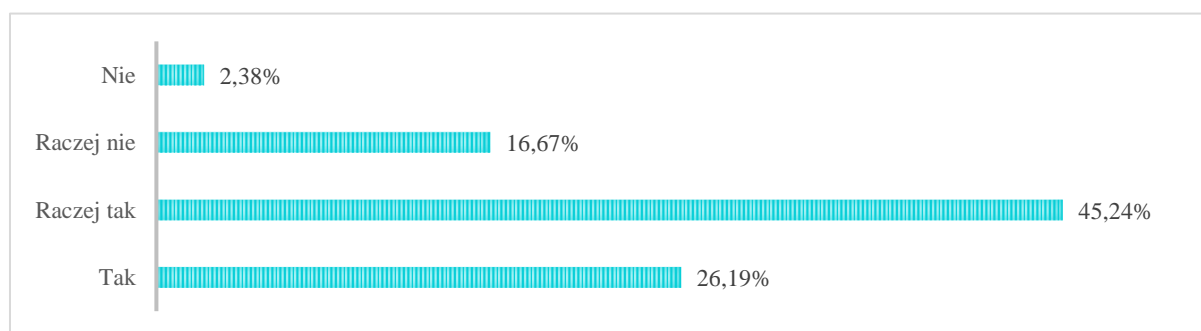
W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność, kolejno choroby lub inwalidztwo oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego. Zwrócono również uwagę na poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz ubóstwo.

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

45,24% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy raczej uwzględniają potrzeby osób starszych, a 26,19% uznało, iż są one zdecydowanie brane pod uwagę. 19,05% badanych wyraziło natomiast zdanie przeciwne.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych:

Wśród osób i instytucji, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, wymienić można przede wszystkim Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Warsztaty terapii Zajęciowej. Ważne jest również działanie Gminnej Biblioteki Publicznej w Ułężu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wójta Gminy, Sołectw, pracowników Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, i Policji.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Rykach dla osób niepełnosprawny

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,
- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców²³

Tabela 28 Instrumenty finansowane ze środków PFRON

Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none">• Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika.• Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy.• Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy.• Zwrot kosztów szkolenia pracownika.• Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.• Zwolnienie z wpłat na PFRON.• Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
Uprawnienia osoby z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy	<ul style="list-style-type: none">• Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy).• Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż).• Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

²³ <https://ryki.praca.gov.pl/-/14313-dla-niepelnosprawnych>

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rykach

Warsztat Terapii Zajęciowej w Rykach zostały utworzone w 2003 roku i jest placówką pobytu dziennego. Kwalifikacji kandydatów do uczestnictwa w Warsztacie dokonuje jednostka prowadząca Warsztat zgodnie ze wskazaniem do terapii zajęciowej zawartymi w orzeczeniu o niepełnosprawności. Zajęcia w Warsztacie prowadzone są zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii przygotowanym dla uczestnika warsztatu.

Organem prowadzącym jest Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Rykach. WTZ przeznaczone są dla 60 uczestników, a zajęcia odbywają się w 12 pracowniach: plastycznej, technik różnych, umiejętności społecznych (2 pracownie), gospodarstwa domowego, fotograficzno – informatycznej, krawieckiej, bukociarskiej, artystycznej, fryzjerskiej, stolarsko – rękodzielniczej, witrażu.²⁴

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Centrum powołane jest do realizacji zadań Powiatu w zakresie polityki społecznej w tym polityki prorodzinnej, pomocy społecznej i wspierania osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne będące mieszkańcami Ryckiego i posiadające ważne orzeczenie o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności lub inne równoważne orzeczenie mogą ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych pochodzących ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rykach.

Dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych obejmuje następujące zadania:

- Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny,
- Dofinansowanie ze środków Funduszu zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane na podstawie odrębnych przepisów,
- na likwidację barier architektonicznych,
- na likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych,
- na usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika,

²⁴ <http://wtzryki.hekko24.pl/>

- Dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych.²⁵

²⁵ <https://www.pcprryki.pl/pfron/144-dzialania-na-rzecz-osob-niepelnospawnych>

Ubóstwo

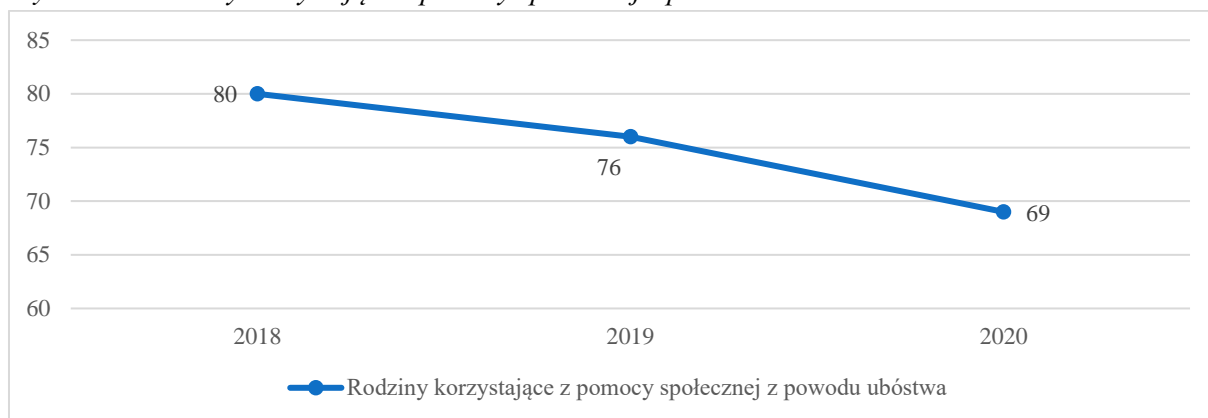
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi GOPS w Ułężu, na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

Analizując dane przekazane przez GOPS w gminie Ułęż w 2020 roku zmniejszyła się liczba osób oraz dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w porównaniu do lat poprzednich.

Tabela 29 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

	2018	2019	2020
Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem (dożywianie, wyposażenie w pomoce szkolne, odzież, organizacja wypoczynku)	94	95	82
Liczba osób objętych wsparciem (dożywianie, wyposażenie w pomoce szkolne, odzież, organizacja wypoczynku)	145	137	121
Liczba osób korzystających z mieszkań socjalnych, chronionych	0	0	2
Liczba zrealizowanych programów/ projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów, które działają na rzecz dziecka i rodziny, a także placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających. Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,
- terapii i mediacji,
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

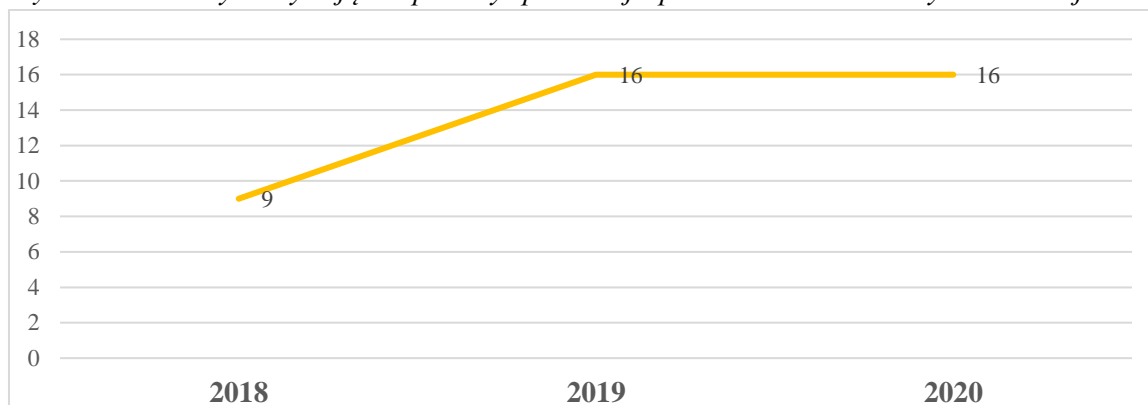
Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w formie asystenta rodziny. Asystent ułatwia rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczęcią zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Powierzając asystentowi rodziny pracę z daną rodziną, uwzględnia się przede wszystkim zakres pomocy, jaka powinna być udzielona rodzinie. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy z rodziną.

Zgodnie z danymi GOPS w gminie Ułęż, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej na przestrzeni lat 2019-2020 pozostaje na takim samym poziomie.

Posługując się danymi otrzymanymi przez GOPS w Ułężu zauważyć można, iż na przestrzeni lat 2018-2020 organizowane były programy i projekty na rzecz rodziny i dziecka.

Wykres 23 Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

Tabela 30 Wsparcie dla rodzin mających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej

	2018	2019	2020
Liczba zrealizowanych programów/ projektów na rzecz rodziny i dziecka	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS jednoznacznie wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych oraz uzależnienia. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały również na przemoc w rodzinie, niskie dochody i niepełna rodzina.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.²⁶

Z ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, zrealizowanej w 2019 roku dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, iż według Polaków przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. W opinii ankietowanych najbardziej rozpowszechniona jest przemoc psychiczna. 9% osób (a więc co jedenasta) sądzi, że dotyczy niemal każdego gospodarstwa domowego, a kolejne 25% jest zdania, że dotyczy dużej części tj. ponad połowy. (...) Jeśli chodzi o przemoc fizyczną, to w jej przypadku jako zjawisko co najmniej częste postrzega ją 24% ankietowanych, a jako bardzo rzadkie lub w ogóle nie występujące 15%. Badanie pokazało, że ok. 85 % - 90 % Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.²⁷

²⁶ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/4114-przemoc-w-rodzinie-definicja-ustawowa> * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

²⁷ Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie*, Warszawa 2019

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Ułęż:

Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów podejmująca się współpracy celem udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. W skład zespołu wchodzi specjaliści z różnych dziedzin: przedstawiciele służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, oświaty. Głównym celem zespołu interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Analizując dane przekazane przez GOPS w Ułężu można zauważyć, iż na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego pozostaje na zbliżonym poziomie. Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż z każdym rokiem zwiększa się liczba dzieci objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela 31. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	2017	2018	2019
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	6	8	12
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	10	9	10
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem, w tym:	26	30	32
- kobiety	7	13	12
- mężczyźni	14	8	8
- dzieci	5	9	12
Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych ogółem, w tym:	0	0	0
- kobiety	0	0	0

- mężczyźni	0	0	0
- dzieci	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ulężu

Analizując dane przekazane przez GOPS w Ulężu można zauważyć, iż liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” i liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” na przestrzeni trzech ostatnich lat pozostaje na podobnym poziomie.

Tabela 32. Procedura "Niebieskie Karty"

Stosowanie procedury NK przez uprawnione podmioty	2018	2019	2020
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	1	4	3
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze	5	8	6
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze	6	8	7
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	10	9	10
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	9	7	9
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem, w tym:	6	6	10
- w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie	6	3	6
- po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań	0	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ulężu

Jak wynika z przedstawionych danych, problem przemocy w rodzinie dotyka najczęściej kobiety i dzieci. Ogólna liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, na przestrzeni trzech ostatnich lat zwiększyła się. Osoby dotknięte problemem przemocy najczęściej korzystają z pomocy w formie poradnictwa socjalnego.

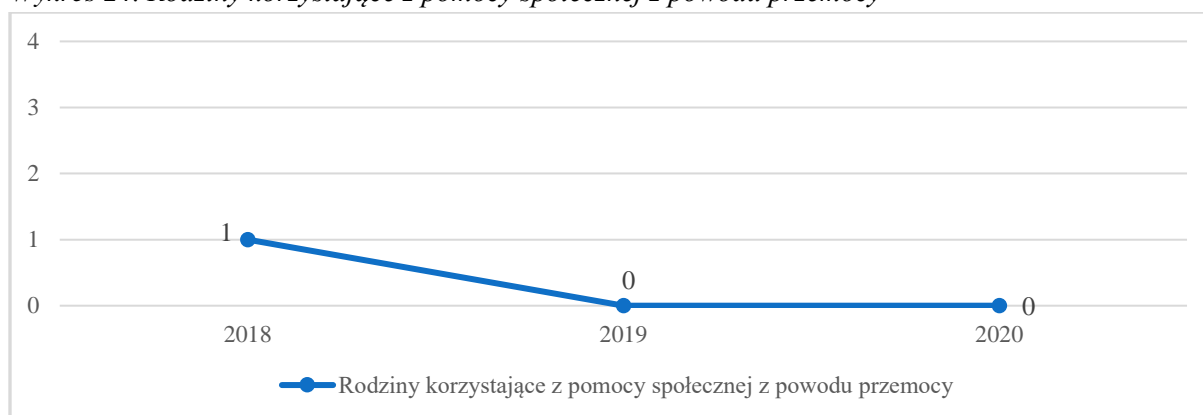
Tabela 33. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

	2017	2018	2019
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie ogółem, w tym:	14	18	19
- kobiety	6	9	9
- mężczyźni	3	2	1
- dzieci	5	7	9
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa ogółem, w tym:	8	15	20
- psychologicznego	0	0	0
- prawnego	0	0	0
- socjalnego	8	15	20
- zawodowego i rodzinnego	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	9	10	10
- kobiety	0	0	1
- mężczyźni	9	10	9
- dzieci	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	6	7	8
- kobiety	0	0	1
- mężczyźni	6	7	7
- dzieci	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	4	9	9
Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ułężu

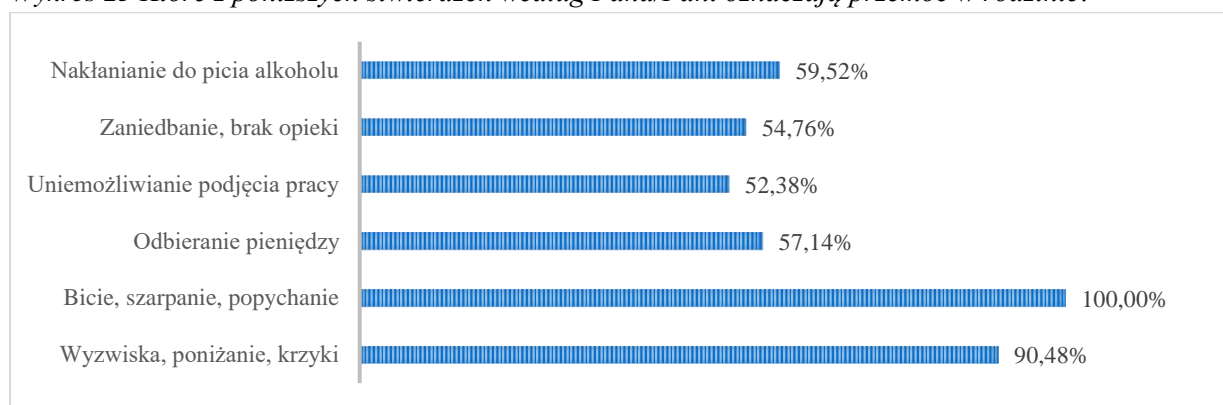
W roku 2019 i 2020 z pomocy społecznej nie korzystała ani jedna rodzina dotknięta problemem przemocy, natomiast w roku 2018 była to jedna rodzina.

Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

W trakcie ankietyzacji zapytano dorosłych mieszkańców gminy Ułęż które stwierdzenia oznaczają przemoc w rodzinie. Wszyscy ankietowani zaznaczyli odpowiedź, że jest to bicie, szarpanie i popychanie. 90,48% ankietowanych zaznaczyło również odpowiedź, że przemoc to wyzwiska, poniżanie, krzyki, a 59,52% mieszkańców uważa, że nakłanianie do picia alkoholu jest formą przemocy w rodzinie.

Wykres 25 Które z poniższych stwierdzeń według Pana/Pani oznaczają przemoc w rodzinie?

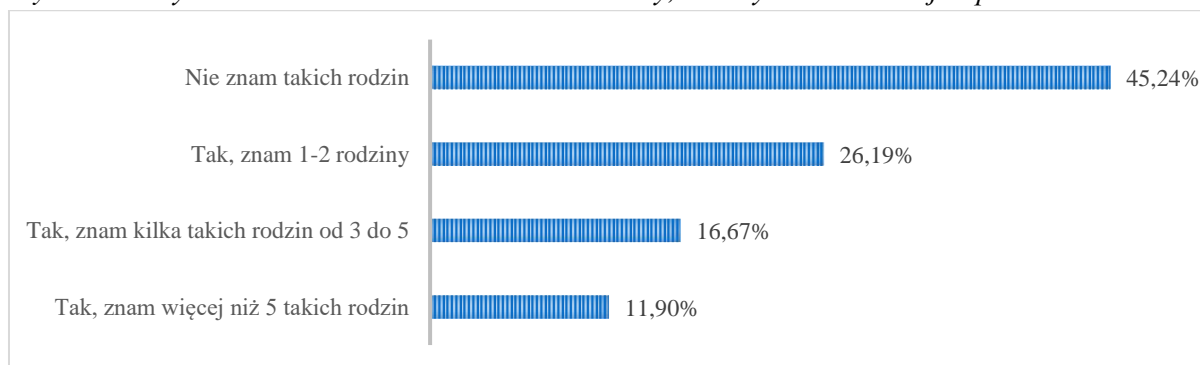

Zapytano także mieszkańców gminy Ułęż czy znają instytucje na terenie gminy które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tylko 57,14% ankietowanych, a wśród nich wskazali głównie GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policję oraz Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pozostałe 42,86% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

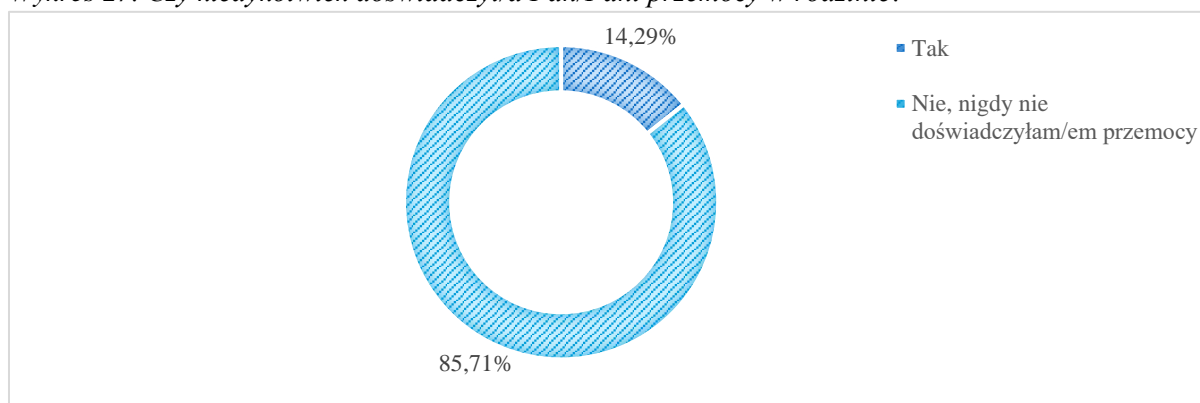
Jak wynika z diagnozy zagrożeń społecznych, ogółem 54,76% ankietowanych mieszkańców gminy Ułęż zna rodziny z terenu, w których stosowana jest przemoc, a 14,29%

osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, gdzie sprawcą był najczęściej ojciec, a także teściowie.

Wykres 26. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?

Wykres 27. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.²⁸

²⁸ Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji zapytano mieszkańców gminy Ułęż czy uważają, że rodzic może uderzyć swoje dziecko. Większość respondentów tj. 64,29%, uważa, iż nie powinno się stosować kar cielesnych, że to jest przestępstwo, natomiast 19,05% ankietowanych twierdzi, iż można skarcić dziecko cielesnie, jeżeli inne metody zawodzą.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Ułęż oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie Ułęż;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w gminie Ułęż oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla gminy Ułęż uwzględniono takie obszary jak:

- 1) ochrona zdrowia;
- 2) pomoc społeczna;
- 3) rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) rynek pracy;
- 5) edukacja,
- 6) problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej- działalność NZOZ „Medivita” oddział w Ułężu, oraz gabinety specjalistyczne w Rykach.
- Działalność prywatnego gabinetu stomatologicznego w Ułężu.
- Funkcjonowanie apteki w Ułężu.
- Programy profilaktyczne realizowane na terenie gminy.

Słabe strony

- Dostatecznie oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.
- Brak opieki całodobowej.
- Brak dyżurów całodobowych apteki.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiologiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS.
- Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne).
- Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Aktywizacja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych.

Słabe strony

- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.
- Brak strony internetowej GOPS.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień.
- Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że ponad 85,72% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (61,90% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (ponad 21,43% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Brak znajomości instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym (tylko 57,14% ankietowanych posiada wiedzę w tym zakresie).

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.

- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, a tym samym tworzeniu nowych miejsc pracy.

Słabe strony

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- 42,86% badanych mieszkańców wyraziło niezadowolenie z działań gminy w zakresie ograniczenia bezrobocia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.
- Realizacja programów pomocowych w ramach tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób bezrobotnych (m.in. z powodu przedłużającej się sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19).
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Brak perspektyw zawodowych szczególnie dla ludzi młodych.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć przedszkoli, szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych.
- Dostatecznie oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Wystarczająca ilość miejsc w świetlicach szkolnych.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo- rekreacyjna i kulturalna.

Słabe strony

- Dostatecznie oceniane przez mieszkańców działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- Brak opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, wyposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany możliwością wprowadzenia nauki zdalnej w związku z sytuacją epidemiologiczną).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Świadczenia dla osób niepełnosprawnych.
- Warsztaty Terapii Zajęciowej dla niepełnosprawnych.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- Działalność „Klubu Seniora”.
- Bezpłatna usługa transportowa door-to-door.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność.
- Niska aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych.
- Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze i niepełnosprawne w życie społeczne.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy gminy Ułęż wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie ograniczenia bezrobocia (42,86%) oraz zapewnienia odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (30,95%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na zapewnienie opieki w żłobkach (28,57%) oraz przeciwdziałania alkoholizmowi (21,43%).

Tabela 34. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

42,86 %	Ograniczanie bezrobocia
30,95%	Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
28,57%	Zapewnienie opieki w żłobkach
21,43%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi
14,29%	Wsparcie osób starszych
9,52%	Przeciwdziałanie ubóstwu Wspieranie rodzin wielodzietnych Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie
7,14%	Zapewnienie opieki przedszkolnej
4,76%	Ochrona zdrowia Pomoc osobom niepełnosprawnym
2,38%	Przeciwdziałanie narkomanii

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ułęż na lata 2021-2027, jest następująca:

Gmina Ułęż dąży do wzmocnienia rodzin, przeciwdziałania różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, stwarza mieszkańcom warunki do rozwoju i podniesienia jakości ich życia.

Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

1. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Realizacja projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Praca socjalna w rodzinach, przede wszystkim mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- Działanie asystentów rodziny (podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, by mogli skutecznie pomagać rodzinom, które potrzebują tego wsparcia);
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych.

1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;

- Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych;
- Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych;
- Działania informacyjne w zakresie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, dostępnej na terenie gminy.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Ułęż, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodek zdrowia z terenu gminy, psycholodzy i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba warsztatów/programów/pogadek skierowanych do rodziny;
- ✓ Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- ✓ Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- ✓ Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe;
- ✓ Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- ✓ Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin wielodzietnych;
- ✓ Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- ✓ Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo- wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

2. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych;

- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym/narkomanii;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, ośrodków zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych, szkołach, Gminnej Bibliotece Publicznej w Ułężu, świetlicach;
- Ograniczenie promocji napojów alkoholowych skierowanej do młodzieży i dzieci;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień.

2.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, opieka lekarska);
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;
- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie;
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy w rodzinie.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027
PODMIOTY REALIZUJĄCE: Urząd Gminy Ułęż, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psychologzy, terapeuci, ośrodek zdrowia z terenu gminy, świetlice.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ: <ul style="list-style-type: none">✓ Liczba osób skierowanych do GKRPA;✓ Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych;✓ Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;✓ Liczba założonych Niebieskich Kart;✓ Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie.
PROGNOZOWANE ZMIANY: <ul style="list-style-type: none">➤ Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależniania od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;➤ Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;➤ Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;➤ Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;➤ Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;➤ Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

3. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie;
- Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażenia ich w podręczniki, pomoce szkolne czy odzież. Ponadto, zapewnianie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

3.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;
- Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).
- Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);
- Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:
 - bezrobotnych po 50 roku życia;
 - niepełnosprawnych;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).
- Realizowanie spotkań, które mają na celu promowanie idei samozatrudnienia.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027
PODMIOTY REALIZUJĄCE: Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy Ułęż, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, świetlice z terenu gminy.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ: <ul style="list-style-type: none">✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;✓ Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;✓ Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych;✓ Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia;✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia.
PROGNOZOWANE ZMIANY: <ul style="list-style-type: none">➤ Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;➤ Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;➤ Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;➤ Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

4. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;

- Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;
- Organizacja opieki wychnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych; tworzenie placówek wsparcia dziennego;
- Wsparcie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej dla niepełnosprawnych;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;
- Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych (np. klub seniora, warsztaty, wycieczki).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Ułęż, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki zdrowia z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki kulturalne, świetlice.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- ✓ Liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych;
- ✓ Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy przyjęto w oparciu o strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2020, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. W latach 2019-2020 doszło do znaczących zmian w przepisach prawa, które rozszerzyły katalog osób uprawnionych do świadczenia 500+, a tym samym znacznie wzrosły koszty realizacji świadczeń wypłaconych przez OPS. W związku z powyższym, w prognozie wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej uwzględniono koszty poniesione w roku 2018 i tym samym na lata 2021-2027 przyjęto średnią wzrostu ok. 2% w skali roku. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

Tabela 35 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027

Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
2018	895 545,00
2019	928 363,00
2020	901 700,00
Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
2021	905 306,80
2022	908 928,02
2023	912 563,74
2024	916 213,99
2025	919 878,85
2026	923 558,36
2027	927 252,59
Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii
2018	15 650,00
2019	38 687,00
2020	33 120,00

Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
2021	33 782,40
2022	34 458,05
2023	35 147,21
2024	35 850,15
2025	36 567,16
2026	37 298,50
2027	38 044,47

Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
2018	3 572 176,00
2019	3 798 140,00
2020	4 273 465,00
Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
2021	4 676 025,40
2022	2 650 000,00
2023	1 709 595,94
2024	1 743 787,86
2025	1 778 663,62
2026	1 814 236,89
2027	1 850 521,63

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Ułęż na lata 2021-2027 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiągniętych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian

społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy Ułęż, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu, Urząd Pracy w Rykach.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Ułęż będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2015- 2020.....	14
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2016-2020.....	15
Tabela 3.Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy	16
Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy	16
Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi	17
Tabela 6 Liczba uczestników programów profilaktycznych realizowanych w latach 2018-2020	19
Tabela 7 Liczba osób przebywających pod opieką POZ oraz pielęgniarek w latach 2018-2020	19
Tabela 8 Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2018-2020.....	21
Tabela 9 Przepięstwa na terenie gminy w latach 2018-2020	22
Tabela 10 Liczba interwencji Policji związanych z przemocą w rodzinie w latach 2018-2020	23
Tabela 11. Przepięstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2014-2020.....	24
Tabela 12. Imprezy kulturalne na terenie gminy Ułęż w roku 2020.....	27
Tabela 13. Liczba osób pracujących w gminie Ułęż w latach 2016-2020.....	31
Tabela 14. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Ułęż.	33
Tabela 15. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	36
Tabela 16. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	37
Tabela 17. Powody przyznawania pomocy społecznej.....	38
Tabela 18. Struktura odbiorców pomocy społecznej za względu na aktywność zawodową. ..	39
Tabela 19 Liczba rodzin objętych pracą socjalną i pomocą asystenta rodziny.....	39
Tabela 20. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2017-2019 ..	40
Tabela 21. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Ułęż w latach 2017-2020.....	41
Tabela 22. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.	43
Tabela 23. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020.....	46
Tabela 24. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2018-2020	47
Tabela 25 Wsparcie dla osób ubiegających się o pomoc z powodu uzależnień	47
Tabela 26. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....	49
Tabela 27 Wsparcie dla osób starszych i niepełnosprawnych podejmowane przez GOPS w Ułężu	51
Tabela 28 Instrumenty finansowane ze środków PFRON	55

Tabela 29 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego	59
Tabela 30 Wsparcie dla rodzin mających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej	61
Tabela 31. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	63
Tabela 32. Procedura "Niebieskie Karty"	64
Tabela 33. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	65
Tabela 34. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowalające?	76
Tabela 35 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027	85

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gmina Ułęż- sołectwa	13
---------------------------------------	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2020	14
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2020	15
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?	17
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?	20
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?	28
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	28
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	28
Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2020	31
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2016-2020	32
Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?	34
Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	34
Wykres 12. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2017-2019	40
Wykres 13 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.	41
Wykres 14 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności	42
Wykres 15. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?	44
Wykres 16. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	44
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby	50
Wykres 18 Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	52
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	52
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	53

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	53
Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	59
Wykres 23 Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej	61
Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy	66
Wykres 25 Które z poniższych stwierdzeń według Pana/Pani oznaczają przemoc w rodzinie?	66
Wykres 26. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?	67
Wykres 27. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?.....	67

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>
2. Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009*
3. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska, Lublin 2017*
4. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarządzanie-rozwojem>
5. *Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>
6. *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku*; dostęp on-line: https://umwl.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/SRWL_2030.pdf
7. *Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2020*; dostęp on-line: <https://www.ryki.powiat.pl/powiat/dokumenty-strategiczne-powiatu.html>
8. Raport Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, *Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie, Warszawa 2019*
9. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

Źródła internetowe

1. <https://gminaulez.eu>
2. <https://www.ryki.powiat.pl>
3. <https://www.polskawliczbach.pl>
4. <https://bdl.stat.gov.pl>
5. <http://www.parpa.pl>
6. <http://www.lokalnagrupadzialania.pl>
7. <https://isap.sejm.gov.pl>
8. <https://www.gov.pl>
9. <https://ryki.praca.gov.pl>
10. <http://wtzryki.hekko24.pl>
11. <https://www.pcprryki.pl>